TIMOCUL

REVISTA DE LUPTA NAȚIONAL-CULTURALA

C U P R I N S

PAGINA LITERARĂ ȘI FOLKLORICĂ

CRONICI

INSEMNĂRI

RECENZII; CUVÂNTUL REDACȚIEI

ANUL VII, Nr. 1—2 -12 IAN.—FEBR. 1940

ORGANUL SOCIETAȚII TIMOC A ROMANILOR DIN VALEA TIMOCULUI ȘI DREAPTA DUNARII

TIMOCUL

REVISTĂ DE LUPTĂ NAȚIONAL-CULTURALĂ

Redactor: FLOREA FLORESCU

Anul VII, Nr. 1—2 -12 Ianuarie-Februarie 1940

GRANIȚELE ROMANEȘTI

Am avut odată o școală a granițelor. Am avut parte s'o urmez și eu, nu numai ca să-i pot sorbi învățăturile, dar și ca să-i pot păstra amintirea. Lecțiile ei cădeau în acele timpuri de după 1900, când se aștepta o Primăvară literară, prevestită chiar de întemeetorul și conducătorul acelei școli, și vechea Junime se credea înviorată, iar noul Sămănătorism își umfla pânzele, și erau și ele un semn alături de altele, al unor mari lucruri în pregătire. Școala granițelor românești era un umil seminar de geografie la Facultatea de litere din București. Din ea au ieșit cei mai de seamă geografi pe cari îi avem. Pomenesc numai de George Vâlsan, pentrucă nu mai e printre noi. Studiul lui științific de căpetenie rămâne Câmpia Română, dar să nu se uite studiile de graniță, care erau toate etnografice, Românii din Serbia, cu un adaos de folklor, și Valea Dunării, apărută de curând în volumul Pământul românesc și frumusețile lui. Erau urmări ale îndrumărilor căpătate în acea școală și pe care toți, cari au trecut pe acolo și au lucrat alături de Vâlsan și de ceilalți, le-am luat cu noi. Ceeace a făcut Cvijci, doctrinarul Jugoslaviei, împreună cu elevii lui, la el acasă, a făcut mai puțin sgomotos, dar cu tot atât de bune urmări, școala de la noi a granițelor. Când oamenii de faptă au pornit, ca să îndrepte sau să grăbească istoria, problemele fuseseră cercetate. Temelia geografică a cererilor noastre fusese pusă, așa cum fusese așternută, încă mai de mult, temelia istorică.

N'am să uit niciodată, cum sunt sigur că n'au să le uite nici ceilalți, expedițiile noastre de cercetare, înarmați cu toată documentarea pe care o putea da înainte biblioteca și cu atât mai ageri la ce avea să dea observația deadreptul a fenomenelor, expediții pe Dunăre, expediții la Mare, expediții în Munți. Erau toate expediții de cunoaștere și de adâncire a granițelor, văzute atât dela noi cât și din țară vecină, care uneori însemna numai un stat strein, dar nu și o altă formație etnografică. Împins de acele călătorii am scris și eu mai târziu, după întoarceri și studii proprii, pe locuri, monografia despre Românii dintre Vidin și Timoc. Astăzi toate aceste încercări pot să rămână numai o amintire și profesorul, care le gândea și le punea la cale, să fi lăsat altora, însă elevi de ai lui, catedra, pentrucă ceeace se urmărea s'a împlinit întocmai. Școala granițelor se poate închide. Sufletul ei a coborît între noi și ne stă în ajutor.

Am găsit pe toată Dunărea, de la Turnu Severin și mai din sus, din gangurile cu pereți înalți și păduroși ai Cazanelor, unde Traian, părintele, a tăiat drumuri în piatră și păgânii și credincioșii întâlniți aici au ridicat cetăți, o lume vioaie și desghețată, de oameni de apă și de ostroave, alergând în luntrii toată ziua, mânând vitele prin lunci umede, negustorind în schele și în porturi și de la un mal la altul. Toată

Europa trece în vapoare cu şlepuri pe la orizontul lor. Le răsună în urechi limbile tuturor popoarelor. Oameni streini se opresc, uneori pentru totdeauna. Graniţa e largă şi mişcătoare, un drum deschis tuturor. De la un ostrov la altul trec cirezile de sute de bivoli înnot, cu băeţi goi pe spatele lor lucioase, spălate mereu de undă. Dacă strigi dintr'o ţară într'alta răspunsul vine în aceeaş limbă.

Din adânc de Dobroge, de la linia de despărţire dintre judeţele Durostor şi Caliacra, locuitorii pornesc în căruţele lor sprintene, cu cai focoşi, ca să vândă şi să cumpere, către oraşele Dunării, unii, şi către oraşele Mării, alţii. Sunt plugari şi crescători de vite în acest pământ gras, dar cu apă ascunsă la mari adâncimi, şi în marginea canaralelor şi a surpăturilor de piatră roşie şi găunoasă, dar rămân legaţi de apă şi au ceva din trăsăturile şi din neastâmpărul fraţilor lor din acele părţi. Pe barcazurile şi podurile umblătoare negre, care se mai văd la Turtucaia, la Silistra şi la Ostrov, îşi aşezau odinioară miile de oi coborîte din munţi, cu măgarii şi câinii de acasă în mijloc, ciobanii ardeleni în căutare de drumuri fără iarnă. Tot Deliormanul şi locurile dinspre Mare, de care vorbesc diplomele lui Mircea cel Bătrân, au fost călcate şi îmbogăţite de ei, în vremuri când nu întâlneau pe aici decât pe vameşii şi ciorbagii turci. De câţiva ani s'au arătat prin sate şi şi-au făcut satele proprii adevăraţii locuitori şi apărători de graniţă, Români din toate unghiurile, de la Bucovineni până la Ilfoveni şi dela Bănăţeni până la Macedoneni, grănicerii noştri plugari dela Miază-zi, trimişi par'că de întreg pământul românesc anume ca să dea naştere la o nouă viaţă şi să facă de veghe, ca în zilele valurilor Traiane şi ale legiunilor macedonice. Ei ştiu că de pe podişul lor, la o parte de drumurile oamenilor, apără atât Dunărea cât şi Marea. Au ceva din acea încruntare şi pornire spre faptă a ostaşilor totdeauna gata.

De la dealurile albe de la Ecrene, ca un popas din urmă al Coastei de Argint, şi până aproape sub zidurile Cetăţii Albe, pentrucă limanul Nistrului nu e decât un sân pontic, se întinde ţărmul românesc al Mării Negre, sute şi sute de kilometri de orizont marin, care nu e nici pe departe atât de asemănător sau chiar de monoton, pe cât se crede sau se răspândeşte credinţa de câţi nu-l cunosc decât de pe hartă. Formaţii de coastă şi vederi de Mare sunt cu totul altele, în dreptul Balcicului şi Capului Caliacra, scăldate de un soare mai cald, în dreptul Mangaliei şi Constanţei, unde cerul ştie să se facă de oţel vânăt, sau în dreptul Deltei, cu trecere de la uscat la apă, atât pentru privelişte, mai mult de culoarea trestiei, cât şi pentru îndeletniciri, pescărie de lacuri şi pescărie de larg. Prin buruienile arse şi sărate de stepă te împiedici de marmuri elenice sau de ziduri romane. Nicăiri drepturile noastre de moştenitori ai lumii clasice de la aceste părţi de Miază-noapte nu sunt mai vădite. Oamenii sunt închişi în sine, muncitori şi dârji, făcuţi aşa de aflarea mereu faţă în faţă cu Dumnezeu, adică cu elementele şi cu primejdiile. Ei sunt portarii mării.

Râpile Nistrului, cu încolăciturile lui, ca ale unui otgon, care lega aici corabia ţării bătută de valurile din Răsărit, lăsat pe pământ şi răsucit peste bugeacuri şi codri, adăpostesc un neam de Români, asemeni numai loruşi. E un amestec de sfătoşenie şi de blândeţe, vădit şi în limba dulce şi în mişcările încete, şi de încăpăţânare şi de izbire, care aduce aminte că sunt de multe secole un popor de grăniceri. Orheienii şi Sorocenii au fost totdeauna păzitori de vaduri. Ei nu trebuie să-şi mai pregătească un suflet de graniţă; îl au, şi la o cât de slabă chemare el poate să se ridice din adâncuri şi să se reverse ca la buciumurile şi focurile pe înălţimi de când anii se socoteau de la facerea lumii şi la Suceava şedea în scaun, Ştefan cel Mare şi Sfânt. La fiecare pas pe-aici se simte că ne mişcăm în moştenirea lui. Cele mai frumoase datini despre marele domn trăesc şi astăzi în gura oamenilor, cum trăesc în mânăstirile ascunse în văi umbroase, cu podgorii de aur de jur împrejur. Această prispă a Moldovei, udată pe toată latura ei răsăriteană de Nistru şi împodobită cu scoarţe şi lăicere, mai ales negre şi portocalii, singure păstrate dintr'un port şi o gospodărie a

războiului de ţesut, care nu mai este, stă în bătaia viscolului sau sub florile de livezi de poame, cu ziduri şi turnuri de cetăţi din loc în loc, ea însăşi acum oglindă a neamului de oameni, pe care şi l-a plămădit după chip şi asemănare.

Pe hotarele Bucovinei vecine n'am putut să trec fără opriri, în părţile de şes, prin locuri unde cu Flondorenii şi Hurmuzăcheştii toată lupta hotărâtoare în secolul al XIX-lea pentru făurirea României învie în aceşti Moldoveni subţiaţi de cultura Apusului, şi pe valea cu ape repezi şi cu plute între munţi, a Ceremuşului. Prin trecătorile înalte de sub izvoarele lui şi-au deschis drum, în secolele de la început, Dragoş şi Bogdan, cu vitejii maramureşeni, întemeetori de ţară şi dătători de legi şi datini. Bucovina e ca un ulcior de aur, proptit în pirostiile Basarabiei, Moldovei vechi şi Maramureşului şi pus la streşinile lumii ca să adune ce e mai bun din Apus şi Răsărit. Munteni veseli şi iuţi la picior, cu bundele lor fără mâneci şi închenărate cu lână neagră de oaie, Bucovinenii au trăit totdeauna cu ochii în zare păzitori fireşti şi seculari de biserici, de ruine scumpe şi de oase şi faime domneşti, cum sunt cele dela Putna, şi la orice nevoie se pot schimba în plăieşi de margine.

Maramureşul se încinge în apele Tisei şi se strecoară pe creste şi văi, cu porţi monumentale cioplite de aceşti lemnari neîntrecuţi şi cu bisericile ascuţite de lemn pe înălţimi, ca nişte mori ale Domnului, măcinând stele şi cuvânt Dumnezeesc. Oamenii trec hăulind, în pantalonii lor largi, cu pălăriile de paie ca nişte colţuri în cap şi cu ţapina şi baltagul pe umeri. Pe-aici sunt poenele cu lăcaşuri sfinte unde limba noastră a primit întâia ei închegare scrisă, la ieşirea din Evul Mediu, aici e Ieudul înegrit de vreme, dincolo de pârâu, unde s'a găsit cel mai vechiu text românesc într'o lacră uitată de biserică, aici Cuhea şi, peste Tisa şi în altă ţară, Perii şi Apşele. Cum ştiau să ne primească în haine albe oamenii de acolo, în umbra clopotniţei, pe care o simţeau prietenă şi sprijin! Maramureşul e ca un mâner al ţării, de unde o poţi sălta întreagă aşa ca în secolul descălecătorilor.

Trebue umblată graniţa cu poale de munţi şi cu păduri, din dreptul Ţării Oaşului, cu oameni gătiţi ca o secţie de Muzeu etnografic, vechi şi năvalnici, câmpia care începe să se arate în apropierea Someşului, Pusta nesfârşită cu râuri plecate din munţii noştri, prispa de unde neamul nostru a privit vedenia de Apă a Morţilor tremurătoare peste şesurile din Apus, până la Tisa şi mai departe, ca să înţelegem ce este Transilvania de dindărătul lor şi Banatul plin de mândreţe, ca o cetate, aşa cum le-a văzut încă Bălcescu, a neamului românesc.

Ca să-mi dau seama de duhul Ardealului faţă de orice dorinţă de încălcare a acestei „mărci" apusene a pământurilor româneşti m'am dus şi am trăit în satele grănicereşti de la răspântia de trei ţări a Maramureşului, Bucovinei şi Moldovei, pe unde se păzeau trecătorile de năvala Tătarilor mai vechi şi mai noui, şi prin satele grănicereşti de la Cerna până la Oraviţa, la altă întâlnire de trei ţări, Ţara Românească, Bulgaria şi Serbia, de unde veneau Ienicerii şi Spahiii şi uneori Pasvangii şi Başbuzucii. Nu e vorba de o armată, care a fost odată, pusă de Împăraţi intraţi în legendă, ci de o întreagă populaţie crescută ca să fie cu rânduială militară, cu vitejie şi cu putere de jertfă, şi pe care o simţi că se poate împânzi şi astăzi, la o chemare, cu piepturile, şi mai cu seamă cu spiritul ei, dealungul acestui arc de graniţă de la izvoarele Tisei până la Dunăre, cu cele două căpătâie, taberele înseşi grănicereşti ale Năsăudului şi Banatului.

Ţara se întinde liniştită între hotarele ei, pe care şi le mângâe cu iubire. Fiecare a fost ajuns şi întărit după încordări şi suferinţe de sute de ani şi de milioane de oameni. Sufletul întregului neam se luminează la auzirea numelui lor şi e de faţă deopotrivă, oriunde ameninţă să se adune norii.

EMANOIL BUCUŢA

SCRIERI DESPRE ROMANII DE PESTE HOTARE

Numărul extrem de mare de Români, care sunt răspândiți de jur împrejurul României, dincolo de actualele frontire, a atras deseori atenția cercetătorilor și conducătorilor vieții noastre politice.

Pentru ca cititorul să-și poată da seama de întinderea elementului românesc peste granițele politice ale poporului nostru, am indicat, drept prefață la subiectul anunțat, pe de o parte grupurile de români și regiunile unde se află, iar pe de alta numărul lor.

In Nord avem Românii din Cehoslovacia (azi ocupați de Ungaria) care se află în Maramureșul din dreapta Tisei; în vest Românii din Ungaria, care ocupă regiunea dintre actuala frontieră cu Ungaria și râul Tisa; Românii din Banatul Jugoslav, așezați chiar dincolo de frontiera dintre România și Jugoslavia. In sud elementul românesc se menține în grupuri cu mult mai puternice, decât în regiunile amintite: *Istro-românii (Italia)*, *Aromânii (Serbia, Albania, Grecia și Bulgaria)*, *Megleno-Românii (Grecia)*, *Daco-Românii* din Sud, improriu numiți așa), *Bulgaria:* regiunea Valea Timocului și dreapta Dunării; *Serbia:* Valea Timocului (Craïna). Dacă grupul *Aromân și Istro-Român* abia întrunește 433.000, cel daco-român din sud numără peste 730.000 suflete. Intinderea elementului românesc s'a făcut de o potrivă și spre răsărit, peste Nistru, și este evaluat, la peste 1.100.000 suflete.

Pe țări, ținând seama de datele ce se dau, Românii de peste hotare, sunt redați de aceste cifre: 1.100.000 *(Rusia)*, 680.000 *(Jugoslavia)* aflați în trei regiuni: 450.000 în Timocul Sârbesc (Craïna), 100.000 în Macedonia Sârbească și 130.000 în Banatul Jugoslav, 250.000 *(Bulgaria)*, 200.000 *(Grecia)*, 150.000 *(Ungaria)*, 500.000 *(Statele Unite)*, 18.000 (fosta Cehoslovacie).

Deci numărul total al Românilor de peste hotare este de 2.931.000!

Preocuparea de Românii de peste hotare însă începe din recunoașterea aceluiași organism etnic. In trecut politicește multe grupuri din acești Români au fost sub aceeași autoritate. In Timoc de pildă, un duce român local, și anume Glad, a reușit să-și organizeze ținutul având sub stăpânirea sa nu numai porțiunea din sudul Dunării, a Timocului, ci și Oltenia și Banatul, așezate în nordul Dunării. De fapt regiunea Timocului a fost independentă în cursul istoriei. *Einhard* povestește că la 818, Timocenii trec despărțindu-se de Bulgari, sub stăpânirea Imperiului Franc: *„Lagatii Temocianorum qui nuper Bulgarorum, societate descievrant"*. Domnitorii Români, stăpânesc de asemenea ținutul sau construesc biserici acolo.

Odinioară elementul românesc s'a întins până în Moravia, Polonia, lăsând urme
în graiul polon și în toponomie; o foarte însemnată masă românească cu urme de
civilizație foarte prețioasă, s'a pierdut în Balcani și în special în Serbia. Tipul cel
mai caracteristic al casei din Balcani este al acestor Români asimilați. *Cujici* îl denu-
mește *stari vlah* (tipul „vechiu românesc").

Examinând orice grup de Români de peste hotare, constatăm, afară de cel al
Aromânilor, că se prezintă în așezări compacte. Aceste grupuri pot fi considerate
limita asimilării elementului românesc până acum. Cum însă mijloacele pentru asimi-
larea lui sunt numeroase (școli pentru adulți etc.), nu este exclus ca și această limită
să fie depășită. In orice caz, până să se ajungă la limita de care vorbim, mult ele-
ment românesc a fost înghițit.

Care este situația Românilor de peste hotare? Din punct de vedere cultural, ea
este cât se poate de îngrijorătoare.

Faptul că în Ungaria sunt câteva școli primare cu număr redus de ore cu l. română,
fără ca elevii să aibă abecedare, ne face să nici nu le socotim ca existente; de ase-
menea amintim că Jugoslavia a încuviințat școli primare, doar în Banatul Jugoslav la
o populație de 130.000 și nu a admis nicio școală pentru Timoc și Macedonia, unde

numărul Românilor este mai ridicat. Cât privește fostele școli românești din Cehoslo-
vacia după ocuparea regiunii locuite de ei de către Unguri, au fost și ele desființate.
Doar în Grecia menținem un număr de școli însemnat.

Preocuparea de Românii de peste hotare capătă deci completă justificare. In ce
sens se manifestă această procupare? Vom vedea în rândurile ce urmează.

Studiile publicate se pot împărți net în: social-politice și științifice. Adică unele
se mărginesc la descrierea realității lor istorice, etnografice, lingvistice etc., iar altele
tind la determinarea unei acțiuni de stat în favoarea lor descriind vieața ce o duc.
Studiile mai pot fi de ordin general sau special după cum rămân sau nu la un anu-
mit grup de Români de peste hotare.

In ultimul timp (1937) despre Românii de peste hotare se vorbește în Parlament
(de ex.: *C. C. Giurescu*), se publică manifeste, cum este mult comentatul manifest al
Frontului Ostășesc, semnat de foști generali combatanți (în Mai 1937). în care se pro-
pune Statului bulgar instituirea unei comisiuni mixte pentru lichidarea oricărui litigiu
cu privire la elementul românesc din Bulgaria; se publică comunicate, studii. Ele sunt
destul de numeroase. Din noianul lor ne vom opri la articolele și studiile mai însem-
nate. După ce amintim că ziarele, mai ales *Universul* sub semnătura d-lui *Romulus Seișanu*, au militat pentru o soartă mai bună a Românilor de peste hotare, să trecem la examinarea succintă a caracterului articolelor sau studiilor din ultimii ani, care au atras mai mult atenția.

1. *Scrieri cu caracter general.* — *Florea Florescu.* — *Tăcerea în privința Românilor de peste hotare*, în Sociologie Românească, II, Nr. 11—12, pp. 532—534) este un îndemn, în urma analizii situații Românilor de peste hotare, de a se începe o campanie în favoarea lor, iar oamenii politici să se gândească serios la valorificarea calităților lor native. — *Dragoș Vrânceanu, Tăcere neînțeleasă*, în ziarul Curentul, XI, nr. 3608, este răspunsul la articolul precedent în care se propune crearea unui *Oficiu al Românilor de peste hotare*, căruia i se dă drept răspuns (Sociologie Românească, III, nr. 1-3) schița unui plan de organizare pentru un asemenea oficiu. *C. Noe: Harta Românilor de peste hotare*, întocmită pentru Expoziția Internațională dela *New-York*, a vorbit lumii întregi de vitalitatea neamului românesc, biruitor peste atâtea furtuni istorice. Harta în colaborare cu M. Popescu-Spineni.

Dintre reviste pe o perioadă de câțiva ani, doar *Timocul* a întreținut, ca organ oficial al Românilor de peste hotare, flacăra interesului pentru ei. Totuși după cum vom vedea, sunt reviste din țară cu preocupări diferite, care vorbesc despre această chestiune. Intre ele amintim: revista *Sociologie Românească*, organ al *Institutului Social Român*, de sub conducerea d-lui Prof. D. Gusti. Revista publică, studii, cronici și recenzii aproape în fiecare număr al său. *Balcania*, organ al soc. Macedo-Române, în format mare, cuprinde studii masive care vizează raporturile noastre cu Slavii din Sud etc. Dintre revistele provinciale, care apar acum amintim: *Revista Institutului Banat-Crișana* (Timișoara), *Fruncea* (Timișoara), *La Transylvanie* (Cluj), *Hotarul* (Arad), *Insemnări Ieșene* (Iași), *Graiul Maramureșului* (Sighet) etc.

Intre cele care nu mai apar, dar au fost bogate în studii și note, cităm: *Boabe
de Grâu*, conduse de *Emanoil Bucuța*, organ al Culturii Poporului; *Transnistria*, re-
vista transnistrianului *Smochină; Graiul Românesc*, apărut ani de zile sub condu-
cerea profesorului universitar *Simeon C. Mândrescu* cu rezumate în limbile: franceză,
germană, italiană și engleză; *Revista Aromânească* de sub conducerea profesorilor:
T. Papahagi și Papacostea; *Țara Nouă* sub direcția prof. Const. Noe, care, deși organ
al societății Meglenia, a vorbit și de alte grupuri de Români de peste hotare; *Fla-
mura Pindului* scoasă de un grup de tineri; *Macedonia* lui Nance etc. Mai trebue

amintit pentru cercetători, *Revista Graiu și Suflet* a lui Ovid Densușianu, în care se publică studii de limbă.

Deși la epoca lor, revistele și-au îndeplinit misiunea, totuși putem afirma că lipsa lor tocmai în timpurile de față este o mare pagubă. Dacă studiile publicate în volume izolate vin ca să vorbească lumii științifice de tezaurul spiritual și tradițional al Românilor de peste hotare, revistele rămân singure ale prezentului și deci ele s'ar fi simțit necesare mai mult ca oricând, astăzi. Revista *Timocul*, care în ultimul timp, în special dela Nr. 3—4, 1939 și-a croit definitiv făgașul, n'a fost până aci decât reflexul credințelor autorilor, a adus totuși, chiar în această perioadă, contribuții din cele mai temeinice. Vom vedea mai jos referințele pe care le vom face la ea.

După ce am văzut în general preocuparea de Românii de peste hotare, să vedem acum studii consacrate diverselor grupuri pe probleme.

2. *Scrieri cu caracter istoric. Emanoil Bucuța: Românii dintre Vidin și Timoc*, București 1923. Studiul, după însemnările lui *Kanitz* în Donau-Bulgarien und der Balkan, sau ale lui *Weigand* în al său Jahresbericht, lămurește o serie întreagă de probleme și deschide atâtea de etnografie, folklor etc. Deși apărut mai de mult l-am redat fiindcă reprezintă un punct de plecare pentru oricine și-ar îndrepta privirea spre Românii din Bulgaria; *Dr. I. A. Popovici*, dela Universitatea din Belgrad: *O Țințarima* (Belgrad 1937, ed. II. Ediția I a apărut în 1927, tradusă în românește de C. Constante). Desvoltarea politică și economică culturală a Serbiei nu este străină de participarea activă a Aromânilor. Mai mult. Autorul arată — de altfel și *Cvijici* vorbise de Aromânii asimilați — că burghezia sârbă este formată în mare parte de elementul aromân asimilat. Nici chiar Austria și Ungaria nu sunt străine de aportul extraordinar adus de Aromâni în comerț. Podul de peste Dunăre dintre Buda și Pesta este făcut prin banii grei, 700.000.000 lei, ai Aromânului *Gh. Sina*, care a dăruit această sumă fabuloasă pentru construirea lui. Și astăzi alături de împărat figurează numele lui. Profesorul I. A. Popovici stăruie îndelung asupra comerțului Europei Centrale, în care elementul preponderant îl formează negustorii aromâni, ridicați până la cele mai înalte onoruri. *Const. Noe: Din trecutul Timocului* (Revista Timocul, IV, Nr. 1-3, 1937, pp. 7-12. Aci se relevă pe bază de documente caracterul independent pe care l-a avut în trecut regiunea Timocului; *N. Pop: Minoritatea Români-albaneză în Jugoslavia.* Autorul analizează diversele teorii sârbe cu privire la prezența elementului românesc în *Timoc* (Craina), constatând contrazicerile lor din cauza unui șovinism notoriu. Cât privește numărul Românilor și Albanezilor, se constată aceeași contrazicere, care de altfel nu interesează prea mult, deoarece, în timpul războiului mondial această populație a fost studiată de profesorul bulgar *St. Romansky: Rumănite mejdu Timok i Morava (Românii dintre Morava și Timoc)*, despre care ne dă nu numai numărul total, ci și repartizarea pe sate și orașe a Românilor. Cât privește originea acestor Români, au arătat-o cercetări nenumărate, că ei continuă vechea populație a *Daciei Aureliene*, împreună cu cei din dreapta Timocului. De altfel am văzut mai sus că Timocul nu numai că și-a avut independența sa, alipindu-se la Imperiul Franc, deslipindu-se de țaratul bulgar, dar a dat cel dintâi voevod al Regatului Român pe Glad, care stăpânea Oltenia și Banatul; *Florea Florescu: Românii din dreapta Dunării* (Sociologie Românească, II, Nr. 5-7, p. 230-234). Se arată autohtonismul Românilor din Timoc și că dacă și-a făcut un timp loc ideea că Românii ar fi imigrați aci, se datorește faptului ca nu cumva autohtonismul Românilor de aci să fi considerat ca un argument în favoarea teoriei lui *Rösler.* Se stăruie și asupra persecuțiilor la care sunt supuși. *A. Hâciu: Aromânii.* Comerț, industrie, arte, expansiune, civilizație (Focșani, 1936). Cartea este scrisă în genul aceleia a profesorului Popovici dela Belgrad. Materialul folosit este însă cu mult mai bogat. Din carte țâșnește ca un șuvoi puterea de vieață, priceperea și istețimea Aromânilor.

Autorul este pentru colonizare: „un element ca acesta care nu cere decât să i se deschidă porțile, trebue, chiar dacă nu există, să fie inventate — așa cum a spus un mare om de stat român", scrie printre ultimele rânduri autorul. *I. Nica: Problema Aromânilor* (Colecția Armatolilor, tip. „Bucovina" I. E. Torouțiu, Buc. 1937), arată examinând situația economică actuală — imposibilitatea continuării unui trai al Aromânilor în Grecia, mai ales după schimbul de populație între Grecia și Turcia, de aceea pledează pentru colonizare; *Th Capidan: Les Macédo-Roumains* (Buc. 1937). Vorbește despre originea lor, port, stare economică. Cartea este scrisă pentru expoziția Internațională dela Paris (1937); *Andrei Popovici: Românii din America* (Sociologie Românească, II, Nr. 5-6, pp. 219-230). Ca diplomat român în America a avut posibilitate de informare directă. Stadiul cultural al Românilor din America și diversele faze de integrare în comunitatea lumii Noului Continent este bine prezentată. Vieața Românilor din America, după cum arăta și o notă în *Timocul* (VI, Nr. 3-4, 1939), are aspecte ciudate. Iar ridicarea lui *Peter Neagoë*, suprarealistul american cu renume mondial, arată atingerea ultimei trepte ale spiritualității de către Români. *N. Pop: Românii Transnistrieni* (în revista *Soveja* a seminarului de geografie, Buc. 1935), prezintă sub raport politico-cultural, situația Românilor din Rusia Sovietică. *Șt. Manciulea: Granița de Vest*, o serie de numeroase studii în care se vorbește și de Românii din Ungaria (vezi un volum în editura Universul, Buc. 1938). *V. Tulescu: Românii din Ungaria* (în Graiul Românesc de sub conducerea d-lui Prof. Univ. S. C. Mândrescu). Redă câteva date statistice; *P. Iroaie: Cântece populare istro-române* (Cernăuți, 1936). Comentarul cuprinde constatări personale în privința încercărilor de asimilare asupra Istroromânilor. *Vasile Diamandi Aminceanul: Românii din Peninsula Balcanică* (Tip. Tiparul universitar, Buc. 1938). Cartea este interesantă deoarece redă foarte multe documente, iar la sfârșit este urmată de o bibliografie bogată. *Dr. T. Botiș: Monografia familiei Mocioni* (București, 1939) este prezentarea vestitei familii aromâne, care a avut un rol hotăritor în istoria Banatului și Transilvaniei.

3. *Scrieri cu caracter cultural, social, politic. — Const. Noe: Celnicii și Fâlcarea* (Sociologie Românească, II, Nr. 1—3, 1938). Autorul înfățișează organizația milenară socială a Aromânilor. In peregrinările lor cu oile Aromânii plecau în grupuri destul de mari. Grupul asculta de un șef „celnic", care dispunea și de vieața celui de sub ascultarea sa. Puterea nu înceta nici când grupul se stabilea în satele de munte. Autoritățile dinafară întrețineau relații numai cu el. O naștere nu se vestea autorităților, ci celnicului. Din acest motiv când a început curentul colonizării, mulți dintre Aromâni nu puteau să scoată pașapoarte, fiindcă nu erau găsiți în registrele stării civile! Organizația avea și un rol economic hotăritor. — *Gh. Atanasiu: Românii dintre Vidin și Timoc. Constatări și propuneri.* (In Timocul VI Nr. 3—4, 1939). Infățișarea unei specializări în cultura zarzavatului și tehnica modernă folosită în exploatare. *Petre Petrinca: Dreptul la limbă al minorității române din Bulgaria.* (In revista Timocul, IV, Nr. 4—6, 1937, pp. 3—8). Infățișează întreaga situație deplorabilă culturală și bisericească a acestei minorități, datorită unei acțiuni sistematice a autorităților bulgare. *Dr. S. Tovaru: Problema Școalei Românești în Balcani* (Buc. 1934). Trecutul școalei românești din Balcani, care s'a înfiripat cu multe sacrificii, este înfățișat în diferitele lui faze. — *Florea Florescu: Românii din Valea Timocului în lumina evenimentelor dela 1878.* (In Revista Timocul, VI, Nr. 3—4, 1939). Faptul că politica românească este orientată spre sud nu este întâmplător. La 1878 Rusia oferă României Valea Timocului, motivând că populația ei este românească, lucru pentru care Românii au și intrat acolo, dar la protestele dela Viena, au fost siliți să se retragă. — *La Société culturelle Le Timok: La Dobrogea roumaine.* (In revista Timocul, VI, Nr. 3-4, 1939). Este vorba de un protest contra pretențiunilor afișate des care restabilește trecutul provinciei pe baza datelor furnizate de către însăși cercetătorii bulgari. — *I. Conea:*

Trei nume din vecini: Tinţar Marcovic:, Anton Beca, Voloşin. (In revista Timocul, VI, Nr. 3 4, 1939). Autorul arată cum aceste trei figuri în ordine: Ministrul de Externe al Iugoslaviei, Ministrul Coloniei Albaneze şi fostul Prim Ministru al Rusiei Subcarpatice, sunt de origine românească, cum de altfel există atâtea altele la posturi de răspundere în toate ţările vecine. — *Mihai Marina: Românii din Cehoslovacia* (In Societatea de mâine, 1935). *Prof. N. Iorga*, discurs ţinut în 2 Iulie 1939, la Liga Culturală, deasemeni pune pe un plan hotărît probleme Românilor de peste hotare. — *D. Gusti: Planul de acţiune pe 1938.* (Sociologie Românească, III, Nr. 1-3, 1938). Intre viitoarele secţii ale Institutului Central de Stat, preconizat, prevedea secţia Românilor de peste hotare, care urma să se ocupe cu studiul grupurilor de Români dinafara fruntariilor; pentru prima dată în cadrele unei mari acţiuni se îngloba între probleme şi acea a elementului românesc ce depăşeşte graniţele politice ale României. *Sever Pop şi Petrovici: Atlasul lingvistic român*, întocmit sub conducerea d-lui Sextil Puşcariu, oglindeşte realităţi lingvistice timocene, aromâne, istroromâne şi meglenite.

4. *Scrieri despre colonizare. Vasile Th. Muşi: Un deceniu de colonizare în Dobrogea* (Buc. 1935). Este o încercare de a înfăţişa toate străduinţele depuse pentru a se începe opera colonizării. — *Constantin Noe: Colonizarea Cadrilaterului.* (Sociologie Românească, III, Nr. 7-9, 1938). Spre deosebire de V. Th. Muşi, profesorul Noe, unul din promotorii colonizării din Cadrilater, publică date şi documente a căror importanţă s'a relevat şi în câteva publicaţii germane. — *Florea Florescu: Cusuiul din Vale. O colonie de Români timoceni în Cadrilater.* (In Sociologie Românească, III, 7-9, 1938). Este studiat un sat de colonişti veniţi din 16 sate româneşti din Bulgaria, regiunea Timocului. Locuitorii au ajuns la o comunitate de vieaţă specifică, şi-au construit case după stilul celor din satele de origină şi arată o deosebită pricepere în ramura economică. — *M. Cernea: Atmageaua Tătărască* (Sociologie Românească, III, 7-9, 1938). Se înfăţişează vieaţa unui sat de colonişti veniţi din Grecia, regiunea Meglenului. — *Al. Iaworski: Colonizarea în România.* (Iaşi, 1937), Istoric al colonizării în România şi caracterul lor naţional; date şi îndemnuri pentru intensificarea colonizărilor cu Români de peste hotare. — *Andrei I. Andrei: Colonizarea Dobrogei şi a Cadrilaterului* (în Timocul, V, No. 1-4 1938). Autorul pe lângă că proclamă necesitatea unei urgente colonizări, susţine sistemul de proprietate mică. In felul acesta se poate îngrămădi, pe o suprafaţă minimă, maximum de populaţie.

5. *O polemică pe marginea originii Aromânilor.* In succinta noastră prezentare nu trecem peste o polemică din jurul originii Aromânilor. Un profesor grec, academicianul *Keramopulos*, a făcut o comunicare: *Ce sunt Cuţovlachii. O problemă etnologică.* Profesorul grec susţine că Românii deşi se numesc astfel şi vorbesc limba aromână, sunt Grecii, care au primit idiomul latin. Prin faptul că este profesor, iar comunicarea s'a făcut la Academia grecească, cercetătorii români n'au întârziat să-i răspundă. Altfel n'ar fi făcut-o. Printre cei care i-au răspuns amintim pe: *T. Papahagi* (în Neamul Românesc), *Nuşi V. Tuiliu* (în Neamul Românesc), *Th. Capidan* (într'o broşură, Buc. 1939), *Const. Noe* (în Sociologie Românească, IV, Nr. 1-3, pp. 106-111, 1939) etc. Autorii arată istoric cum primii cronicari bizantini îi prezintă pe Aromâni ca popor aparte. Se aminteşte între altele şi ceeace scrie *Kekaumenos*, care a trăit în sec. XI; se arată elementele de limbă aromâne de origine latină, necunoscute nici limbei române şi nici unei alte limbi romanice. Dar, cum spuneam, discuţia s'a pornit numai fiindcă cel care emitea curioasa teorie era profesor universitar şi chiar preşedinte al Academiei greceşti.

6. *Publicaţiile Românilor de peste hotare.*—1. *Timocul* este în al şaptelea an de vieaţă. Apare în Bucureşti, str. Latină Nr. 8, ca organ al Societăţii Culturale *Timoc*

a Românilor din Valea Timocului şi dreapta Dunării. Societatea este formată de Românii din Bulgaria şi Serbia, *numai* ramura daco-română (aşezaţi în Valea Timocului, între Morava şi Timoc şi tot malul drept al Dunării până în Dobrogea). Societatea reprezintă 650.000 de Români. Revista publică studii cu privire la istoria populaţiei româneşti din regiunile amintite, vieaţa socială şi economică, starea culturală, orientarea politică a României din Balcani etc. Aci se urmăreşte însă şi soarta celorlalţi Români de peste hotare, aproape în fiecare număr. Technic, revista este ireproşabilă. Printre cei care au semnat până acum, amintim următoarele personalităţi: *N. Iorga, Simion Mehedinţi, Simion C. Mândrescu, Emanoil Bucuţa, Const. Noe, Romulus Seişanu, Corneliu Moldovanu*, etc. — 2. *Balcania*, este o publicaţie destinată exclusiv studiilor şi cercetărilor; prezenţa câtorva profesori universitari în comitetul de conducere îi asigură acest caracter. Organul este al societăţii Macedo-Române, Calea Rahovei, Nr. 29, Bucureşti. — 3. *Nădejdea*, aceasta este publicaţia Românilor din Serbia (numai Banatul Iugoslav). Are un caracter popular, cu articole din domeniul istoric, cultural, social, folcloric şi economic. Moderată şi cu un mănunchiu de colaboratori buni, revista poate fi considerată ca o bună hrană sufletească a fraţilor noştri. Apare în Vrşak, Banat, Jugoslavia. — 4. *Biruinţa* este o altă publicaţie a Românilor din Banatul Jugoslav cu acelaşi rol ca şi prima.

Concluzie. — Trecerea în revistă a publicaţiilor despre Românii de peste hotare, ne arată că un interes viu se acordă celor 2.931.000 Români, care — după cum am văzut — sunt privaţi de cele mai elementare drepturi. Astăzi, când se vorbeşte de drepturi minoritare nerespectate, nu ştiu ce-ar putea să zică aceia care ar lua cunoştinţă de situaţia fraţilor noştri de dincolo de fruntarii.

România, chiar dacă o tactică, care nu i-a fost preţuită, a făcut-o să aştepte, are suficientă vreme ca să ceară la timp, în termeni amicali, respectarea angajamentelor reciproce în materie minoritară.

Mângâierea ce li s'a adus Românilor de peste hotare de declaraţia guvernului, este considerată de ei acoperitoare oricărei încercări pe care ar mai suferi-o.

FLOREA FLORESCU

UN TIMOCEAN IN DRUM SPRE MAGLAVIT

Pe *Ivanovici Milan* l-am întâlnit în vara trecută într'un sat, *Gliganul de sus*, din Judeţul Argeşului. S'a întâmplat asta cu puţine zile înainte de Sfânta Marie, aşa dar prin postul Fecioarei. Mă găseam ca membru al unei Echipe de cercetări monografice din plasa Dîmbovnicului, plasă mănoasă în probleme de tot soiul.

Munca era în toiu, cu toată vremea ploioasă ce se abătuse asupra pământurilor. Treeratul grâului, bun în anul acesta cum nu mai fusese de când ştiu bătrânii, îi strângea pe toţi, lăsând satul în seama câinilor şi-a vreunui moşneag încărcat de ani. Vroiam să mă duc la depărtare de câţiva km., în largul hotarului, pentru a vedea una din stânile satului, când pe poarta ocolului se strecură un om înalt şi lat în spete cât trei. Hainele sărăcăcioase, dar nu în petece, aduceau a oraş. Pe umăr se sprijinea un băţ de lemn vechiu — tovarăşul drumeţului — de care era atârnată o traistă neagră cu pereţii lipiţi: traista flămândului. Omul părea străin de regiune. Ne pofti bună zi tuturora, apoi luă traista de pe umăr şi-o aşeză lângă pridvorul casei.

Vorba aspră, avea un vădit accent aparte, ceeace mă făcu să-l privesc cu mai multă grijă. Pe faţă şi mâini avea pete roşii, mari. Faţă palidă şi lipsită de păr. Scoase din traistă trei ciuperci cărnoase şi ne ceru îngăduire să le frigă pe cuptorul de-afară. Mulţumi de mâncarea cu care-l rugarăm fiindcă postea, deşi era călător de-o săptămână încheiată, şi primi numai pâinea. Avea ochi ageri; era om umblat — cunoştea aproape întreaga Oltenie şi Muntenie, aşa că cererea mea de-a sta de vorbă cu el, nu i se păru neobişnuită. De câte ori n'o mai spusese în lungile-i călătorii? Ne-am aşezat împrejurul cuptorului şi în timp ce întorcea şi pe faţă şi pe dos cele trei ciuperci, iată ce povesti *Ivanovici Milan.*

S'a născut cu 56 de ani în urmă în *Bela Reca* din Valea Timocului, ca cel dintâiu fiu a lui Ivan. Părinţii lui se îndeletniceau cu plugăritul şi lucrau din greu pentru a scoate din pământul pietros şi muntos, hrana trebuincioasă familiei. In deosebi ploile mari le aduceau multe necazuri, luând culturile de cereale cu ogor cu tot şi le răsturnau în vale. Mai avea un frate, Ivan Ivanovici, mort de timpuriu, în urma lui rămânând doi copii: un băiat şi o fată. Trăeşte numai fata, căsătorită *acolo* cu un oarecare Mihailă — tot român — şi au la rândul lor alţi doi copilaşi. O vreme a mai primit scrisori dela ei, apoi nu i-au mai trimis „că prea erau scumpe timbrele". Nu ştie ce mai face. A învăţat să scrie şi să citească în satul lui, unde a stat până după războiul mondial. Nu fumează, nici nu bea alcool.

„La inceput Sârbii se purtau bine cu noi. Erau oameni cumsecade, dar pe timp ce trecea, deveniau tot mai arţăgoşi. Mai intâiu ne-au inchis şcolile, apoi bisericile şi in urmă funcţionarii băteau tot mai des in poarta casei".

Ivanovici Milan n'a mai avut ce face şi a trecut într'o noapte, din anul 1926, Dunărea, în ţară, la „fraţii lui de-acelaşi sânge", fiindcă:

„In ţară la noi e pururi bine. E mare fericire că e ţara bogată. Afli unde să intri slugă. Iei traista in spate şi pleci oriunde slujitor. Aici toate câmpiile sunt pline cu bucate".

A auzit şi el, ca toţi ceilalţi, că se fac colonizări prin Dobrogea, ba s'a dus să vadă la faţa locului cum umblă treburile şi după ce a văzut necazurile celor de acolo, a părăsit gândul acesta. S'a apucat de negoţ ambulant, mai întâiu în Bucureşti, cu mărunţişuri pe stradă, apoi prin târgurile din Muntenia. Nu scăpa pe cele din Cârcinov (Topoloveni) şi Căeşti, la care veniau oamenii dela mari depărtări. La început socotelile mergeau destul de bine, în urmă, neguţătorii ambulanţi s'au înmulţit, traiul devenind tot mai greu. Şi-a schimbat apoi planurile. Primăvara şi vara intra slujitor la moşii, iar iarna se apuca iarăşi de negoţ.

„Anul trecut am fost la ferma lui Oteteleşanu dela Buftea. Târgul ne-a fost cu 7000 de lei, pe tot anul. Eram paznic de noapte şi aveam grijă să trimit cărucioarele cu lapte la oamenii din Bucureşti. La capăt, ingrijitorul fermei mi-a dat numai 700 lei şi m'a alungat".

S'a întors din nou în Bucureşti, unde stă la un cunoscut Ceacasevici — român macedonean — pe strada Vulturului Nr. 19. Ceacasevici are fabrică de seminţe şi alune. Până acum a lucrat la el, dar fiind bolnav, merge să-şi caute sănătatea la Maglavit.

„Am pornit din Bucureşti pe jos. Am 2000 de lei, dar nu vreau să-i cheltuesc pe drum, fiindcă n'aş avea apoi ce mânca la Maglavit. Pe şoseaua Naţională mai întâlnesc căruţe, care mă mai iau câteodată. La gara Pietroaia am un boier cunoscut, d-l Victor Protopopescu, cu băeţi ofiţeri şi moşie la Valea Mare, care îmi dă de mâncare de câte ori trec pe la el. Il cunosc de când făceam negoţ la Cârcinov şi Căeşti. La Costeşti, o să mă rog de şeful trenului să mă ia în maşina de marfă.

Dacă n'o vrea, o să merg pe jos sau fac cinste unuia cu camioneta ce merge spre Craiova. De acolo mă voiu duce pe jos".

A mai fost şi anul trecut, când suferea de stomac şi s'a vindecat.

„Am vorbit cu sf. Petrache. E un băiat mic, foarte frumos şi oacheş. Are un copilaş născut cu părul oacheş. E om bun. Acum mă duc drept la el, îngenunchez şi-i sărut mâna. După ce slujeşte preotul, cam pela 9 jumătate vine sf. Petrache de propovădueşte. Când mă fac bine, mă întorc din nou la Bucureşti la fabrica lui Ceacarevici, sau încep iarăşi negoţul ambulant prin târgurile din ţară".

Acestea mi le-a spus Ivanovici Milan, omul care n'a avut răgaz să-şi întemeeze un cămin ca toată lumea. A muncit din greu întreaga vieaţă, ca la 56 de ani să meargă bolnav, *pe jos,* să-şi caute sănătatea la Maglavit. A venit şi el în ţară, cu gândul la un trai mai liniştit, de plugar, cum fusese în satul lui din Valea Timocului sârbesc şi până la urmă s'a ales cu partea cea mai sbuciumată. De bunătatea şi neajutorarea lui au profitat toţi, fără ca Ivanovici Milan să-şi poată căuta undeva dreptatea.

Oare câţi din cei veniţi de acolo, n'au dus o vieaţă aidoma celei lui Ivanovici Milan?

GH. RETEGANUL

ROMANII DIN VALEA TIMOCULUI ŞI DREAPTA DUNARII IN OPERELE MARELUI ISTORIC NICOLAE IORGA

Continuăm spicuirile de pasagii din operele d-lui profesor *Nicolae Iorga,* care se referă la viaţa şi trecutul elementului românesc din Sudul Dunării, anunţate în revista *„Timocul"* Nr. 4-6, 1936.

In volumul *„Acţiunea Militară a României",* anul 1914, ediţia II-a, la pagina 64, găsim:

...„căci puţini dintre d-voastră vor fi ştiind că, înainte ca Mircea să-şi fi aşezat căpitanii în Silistra, Vidinul primia între zidurile sale pe un Domn al Ţerii-Româneşti, Vlaicu, pe care vecinii săi îl intitulau „rege" şi că pe la 1370 acelaşi stăpânitor muntean avea supt poruncile sale şi Nicopolea, că deci dela Vidin, de către hotarul Serbiei, până la Chilia, dela gurile Dunării, mai mult: până la depărtatul Moncastru, Cetatea-Albă dela limanul Nistrului, tot ţermul era românesc şi, astăzi, când steagurile tricolore ale micilor noastre vapoare fac — şi ce bucuros am fost totdeauna de aceasta! — legătura între cele două maluri ale Dunării şi steagul nostru se oglindeşte în apele bătrânului râu, el nu face altceva decât acopere printr'o icoană nouă vechile icoane ale corăbiilor veacului al XIV-lea...".

Mai departe, în acelaş volum, la pag. 111, citim următoarele rânduri: „Când a murit Alexandru, la 1365, noi am pus Ţar în Vidin pe fiul său Sracimir, fiul Domniţei şi soţul altei Domniţe. Când el a fost gonit de Unguri, *noi am luat şi am ţinut Vidinul.* Apoi noi l-am dat înapoi, şi prin noi Ţarul a stat acolo până l-au răpit.

Şi pe atunci, Domn fiind Vlaicu, *am stat in Nicopol, prin anii 1379.* Şi, peste zece ani, Mircea fiind Domn, *am stat şi in Silistra. Aveam şi Chilia şi*

gurile Dunării toate: moştenirea lui Dobrotici, pe care nimic nu-l dovedeşte Bulgar, era a noastră.

Nu trecuseră zece ani dela moartea lui Mircea şi nepotul său Dan a cercetat tot malul Dunării ca biruitor şi *a luat iarăşi Silistra*. La *Colubaţ* am apărat Sârbia pe moarte.

Cu Ioan Hunyadi, Român şi el, am fost pretutindeni: în Serbia, în pasurile Balcanilor, la *Varna*, în 1444, de unde numai noi am găsit cale de scăpare: am fost la Cosovo din nou, şi am fost poate şi la *Belgrad*, apărându-l de Mohamed al II-lea, în 1456.

Peste zece ani eram dela un capăt al Dunării la altul cu Vlad Ţepeş, şi în *Rahova* era căpitan Neagoe.

Iar la începutul veacului al XVI-lea strângem la noi zecile de mii ale Bulgarilor fugari cari se închinau nouă ca unor mântuitori.

După un veac de suferinţe, ne-am întors. Cu Mihai Viteazul am pătruns pretutindeni, la *Vidin*, la *Nicopol*, la *Rusciucul* ars de noi, la *Silistra*, nimicită, în *Dobrogea* toată, plină de ţeranii noştri. Mitropolitul de Târnova era vechil de Mitropolit în Moldova. Ca „stelei lor răsăritene" i se închinau biruitorului, intrat până la *Plevna*, *Florentin*, *Vraţa*, pe când cetaşii lui alergau spre *Adrianopol*, episcopii şi fruntaşii bulgari.

Şi, când Mihai a căzut, Radu Şerban a văzut iarăşi *Silistra* şi *Dobrogea*, cucerind. Inaintea lui Matei Basarab se înfăţişau solii Bulgariei chemându-l ca stăpân. Până şi Mihnea al III-lea a dus după 1650 prada românească acolo.

Apoi, peste două sute de ani, în cari *am ajutat şi ocrotit*, unde năvălisem şi stăpânisem, a venit 1878. El e în conştiinţele noastre încă".

In campania din 1913, vizitând ţinutul Plevnei, d-l prof. N. Iorga, constată, (pag. 127) că acolo:

„Totuşi sunt sate româneşti sau romanizate (*Vădeni, Ostrov, Cercelani, Măcrişani, Măgura* (sat şi cătun), *Beşlii* V. şi dealul *Verteşti* (harta Romanaţului de N. I. Argeşeanu, 1893), unul aşa de mare cum e Ghigheni — de unde, prin colonizare, Ghigiul nostru de lângă Ploeşti, — unde se fac săpături pentru a scoate din pământ *urme imperiale* 1), care nu sunt desigur nici ale lui Asparuc, nici ale lui Crum, nici ale lui „Samuil-cel-Mare".

Iată acum şi o descriere a unui sat românesc, tot din ţinutul Plevnei, precum şi o convorbire avută cu un localnic (p. 193):

— „Debovo, pe care-l întâlnim acuma, e sat românesc, dar foarte slab. Intâiele copeıişuri de stuf, şi ce sfială în felul cum se ascunde căsuţa! Sunt însă câteva case-model, vıe-o zece, ale fruntaşilor. Dar ce feţe deschise şi bune, ce prietenie în priviri, ce rasă frumoasă mai presus de celelalte!

Vorbim cu un om nalt, bine făcut, cu îmbrăcămintea îngrijită. De zece
luni nu mai fusese acasă. A luptat şi la Ceatalgea, cu divizia a II-a. A fost
şi holeră atunci, de periau la o sută treizeci, dar li s'a dat apă fiartă şi pâne
prăjită, apoi i-au întărit cu supe tari, de carne multă. Şi acuma e acasă.

— Ţi-au dat drumul ai noştri?

— Da, ai voştri.

— Cum, nu sunt şi ai d-tale? Că d-ta ce eşti?

— Român, d-le, Român curat. Noi toţi suntem Români".

Din cele expuse, reese clar că existenţa elementului românesc din Valea
Timocului şi Dreapta Dunării este o realitate cu un trecut istoric bine defi-
nit, de care va trebui să se ţină seama, în orice împrejurare, atât de opinia
publică românească cât şi de cea internaţională.

---

1) Este vorba deci aci de urmele Imperiului Roman.

Prezenţa a sute de mii de suflete de fraţi de ai noştri, peste Dunăre, nu este o întâmplare, ci ea este rezultatul unui proces istoric petrecut la faţa locului, dealungul veacurilor, al cărui început datează cu mult înaintea altora de dată mai recentă.

Ocrotirea acestor fii ai neamului şi salvarea fiinţei lor etnice, devine azi, mai mult ca oricând, un imperativ!

ANDREI I. ANDREI

MORE MAJORUM

Românii din Valea Timocului, au păstrat până în timpurile noastre ceva din instituţiile strămoşilor, care merită unele opriri.

Instituţia căsătoriei, constă dintr'o serie de acte ceremoniale — dintre care ultimul pare destul de semnificativ.

Mireasa stă în mijlocul curţii gătită, pe cap ţinând cu ambele mâini o
sită, în care se află tăiată în bucăţi, o pâine subţire, făcută dintr'o făină anu-
mită. De jur împrejurul miresei se află 10 flăcăi, lângă ea, la dreapta şi la
stânga, alte două persoane, iar mai departe, în formă de cerc, nuntaşii,

La un anumit timp, care se vesteşte printr'o pocnitură de pistol sau de
puşcă, mireasa, prin surprindere, aruncă această pâine, fără să se uite în cele
patru puncte cardinale. Flăcăii au menirea să prindă pâinea. Dacă din această
pâine, se pot prinde cât mai multe bucăţi sau chiar toate, însemnează că
mireasa va fi fericită, va avea copii şi bogăţie, iar deţinătorii de o asemenea
pâină vor fi feriţi de spiritele rele şi vor avea noroc la pescuit, cu care oca-
zie se aruncă în locul unde se pescueşte.

Aruncarea pâinei la Romani pare să se fi oferit divinităţii, făcându-se
astfel legătura cu ea, şi deci scopul căsătoriei fiind şi la ei — *liberum quo-
erendum gatia* — ceva mai înalt din punct de vedere moral: „*Consortius totius
vitae divini et humani juris comunicatio*". Această ceremonie păstrează ceva din
instituţia căsătoriei romane „*cum manu*", care se celebra *farreo* oferindu-se lui
Jupiter o pâine, făcută tot dintr'o făină specială (farrens panis) în prezenţa
a 10 martori, a marelui pontifex şi a flaminului lui Jupiter, pronunţându-se
cuvinte sacramentale.

In cazul nostru se pare că oferirea pâinii se face prin acea aruncare în
cele 4 colţuri; cei 10 flăcăi par cei 10 martori; prin cele 2 persoane din
dreapta şi din stânga miresei se complectează numărul de 12 ca şi la căsătoria
romană „*cum manu*", care se celebra farres.

Şi la înmormântare găsim ceva aidoma ca la strămoşii noştri. După
carul tras de 2 sau 4 boi, în care se află rămăşiţele pământeşti ale defunctului
merge un convoiu de femei, cari nu sunt nici rude apropriate, ci de multe
ori din acele cari nu au avut nici o legătură cu mortul, bocindu-se, intonând
versuri jalnice şi monotone, câteodată înduioşătoare, cu părul în dezordine,
ca să nu fie despletit, ba chiar zgâriindu-şi faţa, smulgându-şi părul din cap.

Ceremonia această funerară au avut-o Romanii. Mai târziu a fost inter-
zisă prin legea celor XII table. Dar dispoziţiunea legii neavând sancţiune a
continuat să existe şi mai departe.

Iată ce zice legea celor XII table. (Tabula X — p. 4) „Mulieres genas

ne radunto, ne ne lessum funeris ergo habento" — adică (muierile să nu-şi sgârie faţa şi să nu se mai bocească la înmormântări).

Din cele arătate rezultă, în mod evident, că Românii din Valea Timocului cu toată vitregia vremurilor şi persecuţia soartei — mai păstrează până astăzi câte ceva din ceeace duce, cel puţin prin asemănare vagă, către obiceiuri strămoşeşti — more majorum!

G. I. FLORESCU

DESTINDERE

Conferinţa Inţelegerii Balcanice a putut arăta, pe drept cuvânt, voinţa
ţărilor balcanice. Şi dacă comunicatele uneori sunt, cum trebue de altfel, prea
laconice, nu încape nici o îndoială că fiecare a ştiut ceeace nu se putea da
publicităţii.

La această întrunire a fost examinată situaţia actuală sub toate aspectele
şi consecinţele probabile pe care le-ar putea avea în mod egal asupra fiecărui
stat balcanic. Părerea unanimă a fost cea cunoscută, menţinerea păcii. O
menţinere, prin ferirea de a aduce războiul în Balcani. De acea s'au întins
punţile unei înţelegeri depline tuturor statelor balcanice. Şi fără îndoială, că
această conferinţă a însemnat o *destindere* în Balcani. Balcanii au fost prea
încercaţi, ca să refuze a mai fi teatrul unui război. Dacă li se va impune,
aceasta este cu totul altceva.

Pe linia trasată la Belgrad, ţările participante au pornit din prima zi.
România a dat un exemplu hotărîtor. Căci vizita la Sofia a ministrului nostru
de finanţe, d-l Mitiţă Constantinescu, va rămâne o dată de felul cum se în-
ţelege, aici, o vieaţă paşnică cu un vecin, căruia —trebue să se recunoască—
i-a dat ceeace nu se poate preţui: adăpost redeşteptătorilor vieţii naţionale
bulgare, cărţi şi atâtea alte ocrotiri, ca să nu mai vorbim de jertfa sângelui
nostru dela 1878.

Poate reînvia trecutul cu amintirile lui plăcute, dintr'o colaborare paş-
nică prezentă, subliniată de prezenţa la Sofia a unui ministru, care deţine
finanţele României. Sunt mai multe fapte generoase menite a ne uni, decât
cele ce ne împing a ne învrăjbi. Rămâne ca ele să fie arătate clar opiniei
publice din ambele ţări, spre a nu se întârzia simpatia reciprocă. Nu ne în-
doim că acest cuvânt al nostru nu va găsi ecoul cuvenit, acolo unde trebue.

Destindere — iată cuvântul care trebue să răsune în Balcani, în aceste
timpuri de mari încercări!

„TIMOCUL"

FATA SARACA DE PARINŢI AJUNSA IMPARATEASA

A fost odată o fată săracă de mamă şi de tată. Când umbla, iarba creştea în urma ei, iar când vorbea, îi picau drandafiri din gură.

Era aşa de frumoasă, că la soare te puteai uita, da la ea ba. Odată a văzut-o la fântână ficiorul Impăratului. Şi cum a văzut-o, i-a căzut la inimă. Nici una nici două:

— Eu vreu să te iau de mireasă!

— Vai, de mine, cum poţi spune una ca asta! Eu, un copil sărac, cum pot fi mireasă ficiorului de Impărat.

Dar ficiorul Impăratului, văzând cum îi pică trandafiri din gură s'a îndrăgit şi mai mult de ea. Nu mai încăpea nici vorbă că asta o să fie mireasa lui. Cu voie, fără voie, ficiorul de Impărat i-a făcut şi ţoale de nuntă. La pălat toţi alergau în toate parţâle să dichisească — că-i de, să însoară ficiorul de Impărat.

Intr'o dimineaţă, ficiorul de Impărat spune miresii să să ducă la împlimbare numai cu vizitiu, că el avea treabă.

— Vai de mine, cum să mă duc la împlimbare numai cu vizitu, o să iau şi pe mătuşe-mea, cu vară-mea!

Cum a zis a şi făcut.

Când au ajuns în marginea pădurii, mătuşea a zis;

— Hai să ne împlimbăm prin pădure.

Vizitiu a dezamat şi a rămas lângă cai. Ele au pornit prin pădure. Când au ajuns la un loc unde nu s'ar fi auzit nici cioară-'nioară, mătuşa a zis:

— Vai ce bine îţi stă cu ţoalele de Impărăteasă. Dă să le îmbrace şi schiemea ca să vedem cum îi şade. Ea s'a desbrăcat. Atunci mătuşe-sa şi vară-sa a pus mâna pe ea, i-au scos ochii şi au aruncat-o în o groapă cu urzâci

Vară-sa s'a îmbrăcat în ţoalele de Impărăteasă şi s'au dus amândouă la vizitiu de au pornit îndărat lă pălat.

Impăratul s'a întristat când a văzut că nu mai creşte iarbă în urma miresii şi nici nu-i pică trandafiri din gură.

Iar mireasa adevărată, în chialea goală, chirăia şi să tăvălea în groapa de urzâci!

Pila o vreme trece o babă care venise să adune ciuperci. Ea aude chirăitul şi întreabă:

— Cine chirăie acolo? Dacă eşti fată să-mi fii fată, dacă eşti băiat să-mi fii fi-
cior! Fata a început să chirăie şi mai tare. Baba a venit la ea. Şi ce să vadă. Lângă
o fată în chialea goală, o grămadă de trandafiri. Baba a scos-o din groapă. Fata i-a
povestit întâmplarea şi i-a zâs să adune în târnă toţi trandafirii. Şi au pornit amân-

două către sat. Când au ajuns în marginea satului, baba a învelit-o în glubeaua ei şi a lăsat-o să adaste până i-o aduce ţoale. Baba a adus ţoale, a îmbrăcat-o şi au intrat amândouă în sat. Atunci fata i-a spus babii:

— Să iei trandafirii şi să treci pila uşa Impăratului şi să strigi: trandafiri pe oichi! trandafiri pe oichi! Când o ieşi mireasa ficiorului de Impărat să-i spui că-i dai numai pe oichi de om. O să te roage cu bogăţii, da să nu primeşti. Baba a luat trandafirii şi a trecut pila poarta Impăratului.

— Trandafiri pe oichi! trandafiri pe oichi! a strigat baba.

A ieşit mireasa şi cu mă-sa, dar văzând pe ce îi da, s'au întors însărat.

Ai fă mamă să-i dăm, de ce ne sânt, a strigat mireasa!

Şi i-au dat!

Baba a luat oichii şi s'a dus la fată. Atunci fata i-a spus babii:

— Să se duci la cutare fântână şi să iei apă vie, la cutare fântână, şi să iei apă moartă.

S'a dus baba şi a luat. A pus atunci oichii la locul lor şi i-a spălat cu apă moartă.

— Vezi muică? a întrebat baba.

— Ca pin sâtă, mumă!

A spălat-o cu apă vie.

— Vezi muică? întreabă iar baba.

— Văd, mumă, cum am văzut când m'a făcut mama.

Atunci fata i-a spus babii:

— Să te duci la ficiorul de Impărat şi să-i ceri calul slab. Să-i spui că vrei să-l arneşti o săptămână. Când baba s'a dus să ceară calul ficiorului de Impărat el a râs:

— Cum, eu cu ambarele pline de ovăz şi orz, nu pot să-l arnesc, dar tu o babă săracă... ?

Baba s'a întors ruşinată. Fata a trimes-o din nou. Când a văzut-o iar ficiorul de Impărat a zâs, mai mult ca să scape de ea:

— Daţi-i-l mă!

Baba a luat calul şi s'a dus acasă. Fata l-a louat de căpăstru ei a pornit cu el prin obor.

Ea cânta, iarba creştea în urma ei şi calul păştea. Dupe-o săptămână nu mai puteai da mâna cu calul.

Fata trimete pe babă să-i spună ficiorului de Impărat că-şi poate loua calul. Ficiorul de Impărat trimete un argat să ia calul. El se întoarce repede şi spune ficiorului de Impărat că nu mai poate să prindă calul. Ficiorul de Impărat pune să-i taie capu fiindcă a minţât, şi trimete un alt argat. Şi ăsta să întoarce tot cu răspunsul că nu-l poate prinde.

Să scoală ficiorul de Impărat şi să duce la casa babii. Şi ce să vadă: Calul să încură prin obor, sare în două picioare şi vine la pragul uşii bătând în prag cu picioarele.

Atunci ficiorul de Impărat întreabă pe babă:

— Este cineva aici care a îngrijit de cal?

— De unde muică, sânt sângură cuc!

Feciorul de Impărat a deşchis uşa căşii şi când a intrat a văzut pe fată stând la fereastră cu nişte râuri în mână. El n'a m'ai putut să vorbească şi a căzut la picioarele ei.

Când s'a trezit a luat pe fată şi s'a dus la pălat. A pus atunci să mânjească cu cătran pe mireasa mincinoasă şi pe mă-sa şi să le dea foc.

Şi s'a pornit o nuntă mare. Şi poate că toţ or nunti dacă or trăi.

(Povestit de mama. Com. Cozlodui — dreapta Dunării). *GH. RAŢIU*

POVESTEA TIMOCULUI

VERSURI IN GRAI LOCAL

Ascultaţi lume la mine
Să vă spun o istorie:
Nu sântem nescai 'nvăţaţ,
De noi ca să vă miraţ.
Şi sântem nişte plugari,
Căciulani şi opincari.
Şi de-am face f'o greşală,
In a noastră istorioară,
Vă rugăm să ne ertaţ
Şi'n samă să nu băgaţ.
Şi acuma începem,
Patima să ne-o 'nşirăm
Că destul nescrisă a fost,
Ca s'o ştiţ şi voi de rost:
Când oi zâce sălcioară
Să vă spun o istorioară;
Foaie verde di-un lipan,
De pe vremea lu Traian.
Noi aicea îl punem,
Că o ţără rudă sântem.
Dar a noastră istorioară,
La vale să desfăşoară.
Foaie verde trei lipani,
Trecură atâţa ani,
Veniră ai otomani;
Otomani, otomani,
Care cinci sute de ani,
Au mâncat număi la bani,
Şi pe creştini că-i gonea,
La grele biruri punea;
Rumânii atunci ce făcea,
Ca să scape de-aceasta,
Vez ii luntrii că-şi făcea,
Ca să treacă dincoacea,
Dincoacea în Bulgaria,
O fi măi bine aicea.

Aşa număru sporea
Dela Traian pribegiţ
Cu aia de mult fugiţ
Şi cu ăştia noi viniţi.
Unii de sub robia grecească,
Dincoacea că fugea,
Pingă Dunăre s'aşeza
Şi bordee că-şi făcea.
Şi ii vite că creştea.
Aia le erea arana.
Să vez ii că să'nmulţa,
De-aici până'n Bregova.
Când oi zâce trii lămâi,
Pe marginea Dunării:
Când oi zâce crinului,
In valea Timocului.
Dară Turcii ce făcea
Şi de-acia mi-i gonea,
Dară n'avea ce făcea
Că Românu ţâne chept
E cuminte şi deştept.
Să v'arăt că e deştept
Şi că ţâne glionţu 'n chept,
Uite primerul 1) de faţă,
Cu robia cea turcească.
România că scăpa,
Sângură să sloboza
Bulgaria rămânea
Şi de Ruşi că să ruga,
Ca s'o scape şi pe ea.
Iară Ruşii când vedea
Că n'au ii puterea 'sta
Să scape Bulgaria,
La Carol I că vinia
Să vez în România

1) primer (bulg.) = exemplu

Şi de el că să ruga
Puţân ajutor să-i dea,
Să sloboadă Bulgaria.
Şi Carol că să'n voia,
Când oi zâce trii salcâmi
Cu treizeci de mii Rumâni,
Cu Rusu să 'npreuna
Şi trecură Dunărea,
Dincolo în Bulgaria.
Merseră drept la Plevna
Şi începură tot lupta.
Cădea Ruşii tot grămadă.
Ca frunza când dă fo cheatră.
Dar în Plevna ce mierea,
Erea tot Osman Paşa.
Câtă turcime fusasă,
In Plevna să adunasă.
Şi intrară în Plevna,
Să vez ce moarte erea.
Şi ca iarba că cădea.
Când oi zâce trii salcâmi
Să vezi moarte de Rumâni!
Când oi zâce tătărcuşi,
Amestecaţ tot cu Ruşi.
Când oi zâce de-o lalea,
Măi ţânea ce măi ţânea
Şi Osman că se preda.
Când oi zâce crinului
Cu toată armata lui.
Dară Carol ce făcea
El poruncă că-m da,
Gropi la morţ că le făcea
Să 'ngrija şi i rânduia,
Cum măi bine să putea.
Cu asta nu să mulţămea,
Poruncă la armată da,

În spre Dii 2) că să 'ndrepta
Să sloboadă şi cornu'sta
Ş'acolo iară aşa:
Doamne ce luptă erea!
Când oi zăce di-un lipan
Să vez lupte la Zmârdan!
Mulţ Români aici murea,
Impreuna cu Măriţa,
Cinci sute în lumăr erea,
Răzbelu că să sfârşea
Bulgaria rămânea,
„Svobotna" 3) şi ea de-acuma.
Când oi zăce trii migdale,
Vini războiu cel mare,
Vini şi el ca o boală,
Răspândită tot prin ţară,
Şi acum Bulgarii,
Find de-o parte cu Germanii,
S'au bătut cu toţ al lor
Număi pentr'un pic de spor.
Au făcut multe oţăi
Că ţara 'ntreagă gemea
De păţania cea ra.
De atunci a rămas o ură,
Intre noi şi între ii
Şi or und' ne văd pe drumuri
Se uită ca la căţăi,
Când oi zăce foi de tei,
Anu treizăci şi trii
Este anul al măi greu
Că dila el înainte,

Prea bunu nostru părinte,
Număi zăce „Doamne ajută"
In a sa limbă crescută!
Să vedeţ ce să 'ntâmpla
Un căpitan că vinia.
Când oi zăce gumotârn,
La noi în Stanotârn,
Din trăsură că întreba,
Unde e biserica.
Oamenii că îi spunea,
Nu ştia ce gând avea.
La biserică ajungea,
Cheile că le lua,
Drept la altar să ducea,
In grabă că aduna
Când oi zăce flori domneşti
Cărţ de-ale rumâneşti;
F'o doi saci că umplea,

2) Dii este denumirea românească a Vidinului.

3) Svobonta (bulg.) = liberă

In trăsură îi punea,
Injuga caii şi pleca,
Din sat în sat că mergea
De-aici până în Bregova,
Toate cărţile le lua
Şi la Dii că le ducea,
Untr'o umbă le-arunca,
Cu chibritu foc le da
Ca să chiardă slov'asta.
Nici-o boală nu e grea,
Să te naşti în limba ta,
Ş'acuma să vorbeşti alta!
Nici-o boală nu e grea,
Ca să cherz tu limba ta,
Care te-ai născut cu ea!
Măi bine capu să-ţ ia,
Tot una ca şi limba!
Când oi zăce flori domneşti,
Luară cărţăle rumâneşti,
Ne-a dat de-ale slavoneşti,
Când oi zice de-o lalea,
Cine Doamne o'nţălegea!
Cât cânta în limb'aia,
Biserica că gemea,
De lume plină erea.
Dar acuma ce-o căta
Că ne robiră limba!
Doamne dăle-o chiatră-'n cap,
Că multe nedreptaţ fac!
Doamne ce-o avea cu noi?
Şi ca să ştiţ şi voi,
O să încep a 'nşira,
Faptile de aicea.
Multe sânt şi ruşinoasă,
Nemăipomenit de deasă.
Soldatu de te întâlneşte,
Drept la tine că grăbeşte,
Cuţătu că-l învârteşte,
Cămaşa ţi-o despoeşte,
In mijlocu drumului,
Să fiu pe placul lui
Şi de râsu satului!
Şi din gură de te aperi,
Măi îţ dă îo palmă doaă,
Ca să pui capu'n pământ,
Să le laşi duşă în vânt.
Incă una iar aşa
S'a întâmplat în toamna asta:
Soldatu la mine vinea,
La lemne mă poruncea,
Eu ca un om bun,
Am căta să mă supun.
Dar când fu la plecare,
Soldatu cu supărare,
Im zice în gura mare:
Tu aicea ai să stai,
Un car de lemne măi ai,
Sânt în crâng uitate,
De când a fost tăiate.
Eu am spus că nu să poate,
Să facă o nedreptate!
„Din toţ câţ fură aici,
„Pe mine decât mă oprişi!"
El atuncea ca un leu,
Sări în caru meu
Şi începu să dea,
Cu câtă putere avea!
Eu atunci dacă văzui,
Din car jos că sării
Şi la fugă o pornii.
Soldatu că să 'nfigea,
In post repede intra
Cuţât-puşcă că-ş căta
Dupe mine să lua!
Iar eu în vremea asta,
Pe când el că mă gonea,
Dinţă'n gură'm tremura.
A dat domnu c'am scăpat,
Acuma sânt vindecat,
Că a fost o boală grea
S'o pomenesc ş'acuma!

Măi ştiu altile multe,
Ce să petrec orişiunde:
Am auzit la Bregova
Că e măi grea viaţa;
Acolo pe cine'ntâlneşte
Că vorbeşte rumâneşte,
Il duce pila Vidin,
Şi-i cură pe nas venin.

Acum două luni de zăle,
La Vârf s'a ntâmplat minune,
Pe doi înji că mi-i lua,
De căruţă mi-i lega
Şi cât caii că fugea,
Aşa şi ii să tăvălea!
Aşa este la Vidin,
Dar vorba n'o măi lungim
Ingenunchem 'dară plângând
Şi cerem număi atât:
„Românie, ce măi stai,
„Ajutor de nu ne dai?"

STANOTÂRNEANU

CRONICI

O UNIUNE SOCIOLOGICA SUD-EST EUROPEANA?

Se pare că numai în preajma marilor sguduiri ale omenirii sau chiar în toiul lor, se găsesc adevăratele punţi de legătură între popoare. A trebuit războiul trecut european pentru cele 14 puncte wilsoniene; a trebuit începerea conflictului actual, pentru a se anunţa că stă în studiu, o nouă pace a lumii, şi, în sfârşit, a trebuit ameninţarea de acum, pentru ca statele să înceapă o serioasă cunoaştere reciprocă şi legarea unei prietenii ce ar rezulta de aci.

După cât se vede, conflictele pe glob pot să înceapă, dar să se şi menţină, în anumite sectoare. Deci pacea se poate asigura pentru altele.

Sud-Estul european în scopul acestei păci, face mari sforţări.

Se vorbeşte foarte insistent că o uniune a sociologilor din sud-estul european va lua naştere. Scopul ei ar fi acela de a netezi calea unei înţelegeri a popoarelor din sector, prin cunoaştere.

Intrucât viaţa socială a acestor state diferă? Intrucât ele se influenţează reciproc? Intrucât ele au nevoie unele de altele? Sunt întrebări încă nelămurite.

Cum preşedintele acestei *uniuni*, unică în felul ei în lume, va avea în frunte pe Profesorul D. Gusti, indicat de toţi sociologii statelor ce vor face parte din ea, toate aceste probleme se vor lămuri.

Vecini cu Bulgarii, adeseori cu ani de istorie tot aşa de frământaţi, în contact cu ei permanent; vecini şi în contact cu Sârbii, etc., totuşi, dintr'o prea îngustă înţelegere a ariei de investigaţie a cercetătorilor, fie ei sociologi, etnografi, etc., n'am lămurit nimic din ce ne este comun în obiceie, credinţe şi superstiţii şi chiar în domeniul manifestărilor economice şi administrativ-politice.

Cu cât nu ne cunoaştem, cu atât vom sta mai departe şi chiar ne vom învrăjbi.

O Uniune, deci, este imperativul momentului, în sensul schiţat.

Profesorul D. Gusti va face desigur din ea, un centru de interes regional, dar cu răsunet mondial.

Se va putea, de aci încolo, vorbi de o *psihologie a Balcanilor*, de o *sociologie* sau o *etnografie*, altfel de cum s'a vorbit până acum. Multe studii, considerate în occident drept fundamentale pentru cunoaşterea Balcanilor, vor fi dovedite înşeilări dibace, care n'au corespondent cu realitatea. Căci metoda de cercetare va fi cea cunoscută a profesorului D. Gusti, ancheta la teren.

Mărturisim deci o largă încredere în rezultatele acestei uniuni, mai ales că în fruntea ei este un om al cărui nume este cunoscut tuturor sociologilor lumii.

FLOREA FLORESCU

UN ROMAN DE PESTE HOTARE IN GUVERN: Dr. PETRE TOPA

In cele mai critice timpuri, când s'a încercat o colaborare largă putând să însemne, întâi de toate voinţa însăşi a Naţiunii, dar totdeodată pacificare şi destindere — cuvinte dragi şi de aceea repetate ale d-lui prim-ministru Gheorghe Tătărăscu — s'a chemat, ca o împlinire a acestei voinţi, dar şi o ascultare a glasului etnic, la munca supremă dela cârmă, un Român de peste hotare — Aromânul dr. Petre Topa.

Se pare că desideratul de totdeauna, ca fiecare regim să-şi aibe un reprezentant în guvern, n'a putut fi realizat până la constituirea actualului cabinet.

Primul ministru a înţeles că Românii de peste hotare, prin trecutul lor de oameni paşnici, şi mai

ales, prin prezentul lor de cele mai multe ori de umilire și chiar de aspre prigoane, pot să fie invocați în împrejurări când alții ne-ar întreba despre minoritarii dela noi. Nu este însă vorba numai de a se servi de ei ca de un element de șoc. Nu. Primul ministru, cel dintâi de altfel, și-a propus să soluționeze, în guvernarea actuală, situația lor. Stabilește, prin declarația programului guvernului, o corelație de interese similare între interesele Românilor de peste hotare și minorităților dela noi. Pe baza reciprocității cerute categoric, se va ajunge astfel la o reală îmbunătățire a situației românilor de peste hotare.

Chemarea d-lui Dr. Petre Topa, își are deci o explicație hotărâtă. Iar prezența lui este hrănirea speranțelor fraților noștri, puse în guvern.

Om de înaltă cultură, luând parte activă la mișcarea de împământenire a Românilor de peste hotare, cunoscând frământarea dar și jertfa lor de trai mereu sub apăsări streine, d-l dr. Petre Topa va ști să vegheze mai bine ca oricare altul pentru o soartă mai bună a lor, a celor ce trăesc încă pe meleagurile aspre ale strămoșilor săi.

„TIMOCUL"

INSEMNARI

NOTE

Un bulgar, din funcționar la noi, ajunge ministru în Bulgaria. Eminescu urmașul lui în slujbă. — Eminescu, după ce trece din postul de bibliotecar al Universității din Iași, în care fusese numit la 1874, luna August, în acela de revizor școlar (1 Iulie 1935), ocupă postul pe care până atunci îl deținuse un bulgar, cu numele Agura.

Despre acest lucru aflăm din Gazeta Transilvaniei Nr. 65, Anul LXV din 14 (27) Aprilie 1902 — foiletonul lui Teofil Frâncu. Pentru că nu este lipsit de importanță — mai ales că se pune din nou în lumină ce am dat noi Bulgarilor și cât ne datorează, reproducem în întregime pasagiul din foiletonul lui Frâncu, intitulat: *„Preumblări prin Bucuresci:*

„După un serviciu de 9 luni, și anume (l)a 1 Iulie 1875 Eminescu a fost trecut de la bibliotecă în postul de revizor școlar al județelor Iași și Vasluí în locul unuia Agura bulgar, care după liberarea Bulgariei a trecut la Sofia, unde a ocupat portofoliul Ministerului Cultelor și al Instrucțiunii Publice!

Venind vorba de acest Bulgar, îmi reamintesc un incident foarte caracteristic, și anume, se zice că d-l Agura ar fi întrebat, când era în țară, pe d-l Hașdeu, dacă domnia-sa încă ar fi strein de origine?

D-l Hașdeu, cu ironia sa genială, ar fi răspuns, că coborând dintr'o familie poliglotă nu-și poate preciza originea, însă un lucru îl poate spune cu siguranță, că n'are cap bulgăresc".

HORIA TECULESCU

Valea Timocului, al treilea centru de formare al poporului român. — Profesorul Ernst Gamillscheg, titularul catedrei de filologie romanică și lingvistică al Universității din Berlin, a ținut de curând în cadrul ședinței publice a Academiei Prusiene, o conferință festivă vorbind despre *Origina Românilor*.

În fața Comisarului pentru instrucția publică din U. R. S. S. și reprezentanții diplomatici ai statelor vecine nouă, a demonstrat continuitatea Românilor, fixând, în același timp, deosebit de istoricii: bulgari, unguri, ruși și chiar de unii români, trei *„centre"* de *formare* și *expansiune* a poporului român: primul în munții Apuseni, al doilea între Dâmbovița și Argeș, iar al treilea în Sudul Dunării, în Valea Timocului.

Iată cum, ceeace am susținut totdeauna, nașterea și continuitatea neamului nostru în Valea Timocului, este demostrat, în depărtări, de unul dintre cei mai erudiți profesori berlinezi: Gamillscheg.

Și mereu ne întrebăm: nu de prin părțile acestea vor fi plecat Macedo-Românii și, în special, Megleno-Românii?

Cu steaua la Sofia. Rolul Institutului Român. — De sărbători, corpul profesoral al Institutului Român din Sofia, a putut, în amintirea obiceiurilor din țară, să admire obiceiurile Românilor din Timoc. Ziarele au relatat elogios ceeace s'a făcut. Dar cum puțini vor fi știind că aceleași obiceiuri ne leagă de frații imediat de peste Dunăre, că aceleași colinde și cântece de stea, aceiași irozi cu săbii lucitoare s'aud și în sărbătorile Crăciunului acolo, să ne oprim puțin.

Evident: motive locale introduse în colinde; melodii locale le înlocuesc pe cele cunoscute; producțiuni noi iau câte odată naștere. Asta nu schimbă deloc tabloul, etnografic și lingvistic, tradițional și istoric, avem aceeași oameni, care s'au înfruptat, unii dela alții, de tot ce mintea și geniul lor putea născoci.

Forme oltenești, bănățene, dar și ardelenești uneori surprinzi la ei. Dar nu este mai puțin adevărat, că scotocind mai în adânc, acești oameni rămân ai lor, urmașii strămoșilor nedeslipiți, dela formarea poporului nostru, de colțișorul acesta de pământ.

Împiedicate de a se desfășura în sate, obiceiurile au fost reluate, sub avântul directorului *Gr. Cioran*, la Institut. La acel Institut, unde veghează din aproape un om scump nouă: d-l ministru *Eugen Filoti*; acel ministru, care a ținut, la ziua *Unirii*, acea alocuțiune care înfrățea înduioșetor ramura sudică a poporului român, de cea nordică, închegată politicește.

Cu steaua la Sofia, poate fi, pentru noi, și un moment de reculegere: în fața atâtor sute de mii de Români absorbiți, nu mai de mult de un secol, din cauza lipsei de școli în limba lor. Dar este, totdeodată, semnul unei mândrii renăscute.

Th. Capidan: Limba națională. Profesorul Th. Capidan, în ședința Academiei Române din 10 Noembrie 1939 a ținut o interesantă conferință, în care a arătat importanța limbei naționale, când este vorba de conștiința noastră ca neam. Românii din sudul Dunării sunt des invocați, pentru susținerea tezei propuse. *F. F.*

Neamuri în Bregova-Vidin. — Pani, Băluță, Oprică, Bișcă, Surcel, Topciului, Popidinului, Tomi, Mirulescu, Bondoc, Bobului, Nucă, Orbului, Vanci, Pue, Graboveanu, Popârdan, Ungureanu, Ciuni, Ionele, Mituț, Moșoiului, Geoge, Burnă, Buză, Niniță, Bugărașului, Zae, Guică, Gibrea, Neța, Predoi, Brezoi, Sulă, Bobolan, Iovănel, Barci, Ciocoi, Turturică, Andrei, Ridichie, Găroi, Pădureni, Ortea, Cocoșatului, Ureche, Mavrului, Chindian, Gogorița, Lungului, Bordeiaș, Mirii, Neguescu, Doroini.

ION MILĂNESCU

ATITUDINI

Roadele cărții d-lui Emanoil Bucuța; Dintr'o scrisoare ce i-a fost trimisă de un grup de studenți din Timocul sârbesc. — „Acest popas printre Românii din Bulgaria n'a rămas fără roade Cartea „Românii dintre Vidin și Timoc" e o comoară unică. În ea svâcnește întreaga viață plină de bucurii și dureri a Românilor din această regiune. Felul tratării, documentele ce le-ați folosit, coloritul local, pitorescul regiunei atât de dragă nouă și tuturor acelora care au avut prilejul să le guste frumusețea, portul și obiceiurile atât de bine păstrate, graiul care se deosebește prea puțin de cel oltenesc, toate acestea au făcut să ni se umezească ochii de amintiri plăcute și de nostalgia locurilor copilăriei noastre nevinovate când am citit minunata D-voastră carte.

Aceasta cu atât mai mult, cu cât ne dam seama cât de cât că e ca și imposibil să mai dăm din când în când pe la cuibul nostru. Căci ani se scurseseră de când am fost nevoiți să ne înăbușim această chemare firească în noi cu deplină conștiință.

Când am găsit-o acum 7 ani în biblioteca liceului „Traian" din T.-Severin, — pentrucă acolo ne-am făcut toți cărturăria din clasa I până 'ntr'a VIII-a, eram așa de fericiți că a fost cineva în Țară care s'a interesat și de colțul nostru de suflare românească, care n'a avut norocul să facă un tot cu România Mare. Cartea a fost ca un balsam pentru inimile noastre desrădăcinate de pe frumoasa Valea a Timocului.

Când o citeam, atât de mult ne farmeca, încât retrăgându-ne în noi aveam impresia că vedem frumoasele peisagii ale Văii apei noastre iubite, că stăm de vorbă cu sătenii noștrii care petrec la praznicele lor; luam parte la veselia lor, la durerea lor, ne treceau prin minte toate obiceiurile dela noi, cântam balada lui Stângă, haiduc român din Isicova care se răsculase odată împotriva asupririlor Semilunei și în care noi vedeam un Horia al nostru. Atât de mult eram transportați încât ne simțeam cu trup și suflet la noi acasă.

Când ne trezeam din această visare ne dam seama de realitatea crudă; eram departe de „ai noștri". Lacrimile ne podideau, când vedeam cât de fără putere suntem pentru schimbarea situațiunei acelora pe care i-am părăsit cu ani în urmă".

D-l I. Dragu, secretarul general al Ministerului Propagandei. — In lunga noastră apariție de până acum, am avut prilejul să crestăm deseori pe răbojul amintirilor și recunoștințelor noastre numele multora. Intre ele, arată colecția revistei, numele d-lui I. Dragu, astăzi secretarul general al Propagandei, revine de multe ori.

Ințelegând mișcarea noastră, uneori avântată din

cauza atâtor veşti ce ne vin de la fraţii noştri, alteori mai moderată, când formula unei înţelegeri este mult discutată, ne-a însoţit totdeauna cu sfat bun, indicând, pentru o dreaptă soluţionare, drumul care mai uşor duce la o înţelegere reciprocă cu referinţe bineînţeles la realităţi.

Revista *Timocul* înţelege să revină, din acest motiv, în coloanele ei, spre a aduce omagii aceluia ce-i înţelege rostul, prin însăşi iubirea faţă de o cauză naţională atât de scumpă, pentru care ea însăşi militează.

Profesorul Bărăcăcilă, părinte al elevilor Timoceni. — Profesorul Bărăcăcilă dela T.-Severin despre care se ştie departe peste hotare, a avut în privinţa tuturor elevilor Timoceni care au trecut pe la T.-Severin o dragoste nesecată. Urmat de un alt director, prof. Const Ionescu, şi mai mult a ieşit în relief, prin contrast, *opera* de educare minuţioasă pe care a avut-o ca îndrumător al atâtor fraţi dela picioarele de dincolo ale podului Traian. Iată ce scrie în sfâşietoarea sa plângere către Societatea Timoc, elevul Const. Buză, care împreuna cu un altul, nou venit, a fost alungat de la liceu de noul director Const. Ionescu, care nu voia să-şi *complice* vieaţa cu educarea a doi tineri Timoceni.

"Fiind plasat la liceul „Traian" din T.-Severin, am fost sub ocrotirea banului d-l Director Bărcăcilă, care îşi depunea toată silinţa pentru a ne învăţa pe toţi timocenii elevi în primul rând bine, limba română, despre care pot spune, cu toată sinceritatea, că l-am avut ca un adevărat părinte."

Acelaşi elev, alungat de Const. Ionescu, scrie:

„M'am născut şi am trăit până la vârsta de 17 ani, acolo unde predomină jugul... şi unde elementul român este aşa de rău văzut, încât limba, obiceiurile, portul, etc. româneşti, sunt la dispariţie... Cu toate acestea nu am uitat în a-mi iubi adevărata patrie, adică patria străbunilor mei. Până la vârsta spusă mai sus am fost hrănit cu basmele şi doinele româneşti, care mi-au aprins dragostea de patrie şi mai tare..."

Nu mai reproducem. Cred că şi profesorul Const. Ionescu — cel care scrie la revista cu statul etnocratic? — n'ar mai voi.

Iată de ce, profesorul Bărcăcilă şi-a meritat din plin locul de răspânditor de cultură, la T.-Severin, acolo unde avem singura cetate *înaintată*, care aparţine *deopotrivă* Olteniei şi Timocului.

Consulul Perianu. — Faţă de numeroasele mulţumiri ce continuă a i se aduce d-lui consul Perianu, care a stat o bună parte la Vidin, în mijlocul fraţilor noştri de acolo, Societatea Culturală Timoc face această încrestare de recunoştinţă şi preţuire frăţească.

Despre originea populaţiei dela Dunăre din regiunea Vidinului. — Fără să aibe o pregătire istorică şi fără să respecte cele mai elementare condiţii pentru a scrie o carte, citim o serie întreagă de lucruri: neclare şi nejuste, expuse de-avalma şi pline de contraziceri, scrise de un protoiereu bulgar ce oficiază în ţinutul Vidinului, fără să fie însă de acolo.

Cred că broşurica (51 p., format mic, apărută în 1938 la Vidin), va trece neobservată chiar de vecinii din sud, datorită tonului ei. Dimitrov va rămâne dezolat.

PRESA ŞI ROMÂNII DE PESTE HOTARE

Românii de peste hotare, văzuţi de „Observator." — In numărul său din 10 Iulie (An. VI), scrie între altele: „Din păcate timp de 20 de ani nu s'a acordat nici cea mai mică grije pentru aceşti români, vieţuind sub dominaţie streină. Certurile politice interne au acaparat întreaga atenţie publică, încât soarta românilor de peste hotare, nu a interesat pe nimeni. Cu schimbarea regmului politic constatăm şi un riviriment îmbucurător în acest sens, reprezentanţii noului guvern al Frontului Renaşterii Naţionale, au ţinut să reglementeze nu numai raporturile între guvernul românesc şi minorităţile etnice, ci au pus în discţie şi problema românilor de peste hotare...

Dacă statul românesc nu poate interveni prin măsuri politice în scopul îmbunătăţirii atât de necesară a situaţiunii lor, are totuşi datoria ca să sprijinească străduinţele economice şi culturale ale românilor de peste hotare, fapt căruia nimeni nu i se poate împotrivi, şi nimeni nu-l poate considera ca un imperialism ocult."

Un articol din Chemarea - Iaşi. — Intr'un număr al său din Mai, *Chemarea* din Iaşi dă o minuţioasă analiză a situaţiei românilor din Bulgaria. Invoacă seria măsurilor restrictive luate, în opoziţie cu cele dintâi acte ale guvernului F. R. N. Câteva pasagii preţioase, de conciliere şi colaborare, spicuim din acest articol:

„Credem că azi când guvernul românesc a dovedit o atât de largă înţelegere a nevoilor minorităţii bulgare, căutând prin acordurile încheiate să îmbunătăţească simţitor stare lor în România, se impunem o mai amplă solicitudine acordată minorităţii româneşti din Bulgaria. Desigur nu putem pretinde înrăutăţirea situaţiunei minorităţii bulgrare din România, ca represalii împotriva atitudinei de peste Dunăre, această măsură fiind şi în contradicţie cu orice principiu de echitate, dar pe baza bunăvoinţei şi a înţelegerii dovedită, noi putem cere cu tărie ca românii din Bulgaria să se bucure de un alt tratament.

Mai mult decât oricând, situaţiunea internaţională de azi pretinde o paşnică colaborare a popoarelor din peninsula balcanică. România, prin reprezentanţii săi oficiali, a dovedit în dese rânduri că este dispusă să colaboreze în modul cel mai sincer şi leal cu toate popoarele balcanice şi deosebi cu vecinii săi, între care se cuprind şi bulgarii. Pentru a facilita acest lucru, guvernul român a căutat o înţelegere cu minorităţile din România, le-a satisfăcut doleaoţele în măsura cea mai largă şi-ar fi nu numai de dorit, dar chiar un act de dreptate ca guvernele statelor vecine să aplice acelaş tratament minorităţilor româneşti.

Căci, dacă e adevărat că în România sunt minorităţi, nu e mai puţin adevărat că în afara hotarelor noastre trăiesc peste două milioane de români care nu s'a bucurat nici odată şi nu se bucură nici azi, afară de cazul dispărutului stat cehoslovac, de tratamentul de care se bucură minorităţile etnice şi istorice în cadrul statului românesc. Aşteptăm ca aceste deziderate impuse de către un bun simţ să devină în timpul cel mai scurt posibil o realitate. O normalizare a raporturilor internaţionale nu poate fi realizată fără o desindere sufletească între diferitele popoare, pe cari istoria i-a învecinat, ori această destindere nu poate avea loc decât atunci, când minorităţile româneşti de peste hotare se vor bucura de un tratament asemănător cu minorităţile din România.

Şcolile noastre din ţările balcanice. — Un articol al d-lui prof. Titu I. Valea. — In revista *Satul şi Şcoala* (Cluj), d-l prof. Titu I. Valea, cu ocazia nouei legi a învăţământului, face un lung examen (9 p.) al situaţiei şcoalei din Balcani. Autorul arată stadiul actual al ei şi urmăreşte, metodic, cauzele regresului acestor şcoale. „Cât despre Românii din jurul Vidinului (p. 274 din nr. 9—12 al revistei) şi de pe Valea Timocului, ei n'au beneficiat deloc de protecţia minorităţilor, prevăzută prin art. 49 şi 57 ale tratatului dela Neuilly.

F. F.

RECENZII

CĂRŢI, REVISTE

C. Noe şi M. Popescu-Spineni: Les Roumains de Bulgarie, Ramuri, 1939. Publicată în franţuzeşte, o carte ca a profesorului Const. Noe şi M. Popescu-Spineni, a putut să înfăţişeze, pentru un cerc mai larg, realitatea unor lucruri, care ne erau cunoscute numai nouă.

Cartea, plecând numai dela izvoare bulgare, cifrele pe care le dă sunt net inferioare celor reale.

In plus, trebue să se ştie că numărul satelor de Români sunt mai numeroase decât cele publicate; în Balcani, în special, sunt multe nesemnalate. Nu trebue să ne mire acest lucru din moment ce între noi şi vecinii din sud nu există nici o colaborare ştiinţifică.

Partea istorică propriu zisă, aduce însă, informaţii din cele mai preţioase subliniind, pentru prima dată, fapte peste care cercetătorii noştri trecuseră grăbiţi.

Iulia Murnu: Poveştile Pindului (Scoasă de Fundaţia Culturală Regală „Principele Carol"), Nr. 38, Buc. 1939. Deşi era o necesitate apariţia unei cărţi ca aceasta, nu este mai puţin adevărat că dacă nu ar fi fost dragostea şi înţelegerea largă a d-lui Emanoil Bucuţa, apariţia ei ar fi întârziat.

Căminele Culturale, pentru care a fost editată, vor putea pune la îndemâna sătenilor, din toate colţurile României, poveşti cu duhuri şi minuni de pe plaiuri sudice, unde se pare că puterea necunoscutului are încă în mână soarta oamenilor.

Dacă ar fi ca să-i familiarizeze pe cititori numai cu locurile pe care se află elementul nostru din sud, unde eroii, îşi desfăşoară acţiunea, şi tot este mult pentru o prefaţă a cunoaşterii mai adânci a fraţilor noştri.

Les Balkans. Revue trimestrielle. Athénes, vol. XI, Neuvième année, III-me trimestre 1939. *Les Balkans* este o revistă puţin răspândită şi puţin cunoscută la noi. Deşi ca subtitlu citim Albania-Bulgaria-Grecia-România-Turcia-Jugoslavia, adică ea este deopotrivă a fiecăreia din aceste ţări, articolele privesc aproape exclusiv Grecia, având cronici nu prea lungi, rezervate celorlalte ţări.

Mai ales că ea este publicată sub auspiciile conferinţii Balcanice, credem că ar fi necesară o prezentare desvoltată privitor la România, cu ilustraţiuni — fiindcă, la urma urmei, ea nu este pentru prezentarea numai a stărilor politico-sociale, ci şi pentru a face cunoscut cât mai multe lucruri despre o ţară cititorilor ei.

Affaires Danubiennes. — Revue de l'Europe centrale et du Sud-Est. — Spre deosebire de *Les Balkans*, revista *Affaires Danubiennes*, organul lui *Centre de Hautes Etudes Internationales* din Bucureşti, al cărui preşedinte este profesorul D. Gusti, răspunde cum nu se poate mai bine tuturor întrebărilor pe care cineva şi le-ar pune în legătură cu sud-estul european şi Europa danubiană.

Acest *monitor* al faptelor internaţionale, iese sub îngrijirea d-lui C. Vulcan, secretarul general al Centrului de Inalte Studii Internaţionale, în condiţii tehnice şi redacţionale superioare.

Spre a ne da seama de valoarea documentară, facem câteva spicuiri din sumarul publicaţiei: Regionalismul economic în Europa Centrală, de Elemer Hantos. — Europa după Anchluss, de Grigore Gafencu, — Planuri propuse în vederea unei soluţii a problemelor Europei centrale, de Jiri F. Vranek etc. (Nr. 1). Ar fi de citat cronica Danubiană şi Balcanică, precum şi Documentele. In numărul 2 scrie J. Ancel despre Ţăranii dela Dunăre. Unitatea socială a Europei Centrale; Carl Brinkman despre Europa sud-europeană şi noua politică comercială etc. Bibliografia danubiană şi balcanică, foarte preţioasă, este semnată aproape în întregime de d-l Const. Vulcan. Documentele înfăţişează activitatea înţelegerii balcanice, Acordul dela München etc. Al treilea număr, primul din 1939, cuprinde date referitoare la prefacerile din Europa, în legătură cu Cehoslovacia. Articolele de fond examinează în special relaţiile economice cu Germania. Numărul patru cuprinde documente relative la garanţia Poloniei, chestiunea albaneză, garanţia franco-britanică faţă de România şi Grecia, etc. Al cincilea continuă a prinde avalanşa documentelor schimbate între diferitele state ale Europei.

Acest organ este în slujba unor mari interese naţionale şi sud-est europene. F. F.

CUVÂNTUL REDACŢIEI

† Ion Milănescu. — La 27 Ianuarie a. c. s'a stins din vieaţă încă un student timocean, după o suferinţă îndelungată. S'a născut la 10 Ianuarie 1910 în marea comună românească Bregova, de unde trecuse în ţară, după terminarea cursurilor gimnaziale. A continuat studiile liceale la Colegiul Naţional Carol I din Craiova şi apoi ca student, a urmat cursurile Universităţii din Bucureşti — chimia industrială. A fost înmormântat la cimitirul Ghencea. Unul din prietenii săi, Atanasiu Gheorghe, a ţinut atunci, din partea societăţii un mişcător cuvânt funebru, spunând între altele:

„Cel de Sus a hotărît, în nemărginita-i socoteală ca încă unul din rândurile noastre, Ion Milănescu, să ne părăsească pentru totdeauna, lăsând în urmă-i dureri în sufletele noastre de prieteni, de fraţi ai aceluiaşi ideal, şi tristeţi adânci pentru toţi aceia care l-au cunoscut şi l-au stimat.

Societatea culturală „Timoc", a Românilor din Valea Timocului şi Dreapta Dunării, are astăzi tristul şi durerosul prilej, prin mine, să deplângă moartea timpurie a celui ce-a fost Ion Milănescu, un suflet de elită, bun şi modest, preocupat veşnic de probleme ce depăşeau cadrul strict al şcolarităţii. Prin moartea lui, Societatea „Timoc" pierde pe unul dintre cei mai aprigi susţinători ai săi; ca unul ce-a ştiut şi mai ales a înţeles adevărata menire în lupta ce-a dus-o şi o va duce pentru o cauză ce i-a fost scumpă dintr'un început: *Timocul*. Nu mai mică este durerea ce-o încearcă deopotrivă Societatea în sânul căreia a luptat în tot timpul vieţii lui de student, luând parte activă în conducerea efectivă a Soc. Academice „Dacia-Aureliană", a studenţilor români din Valea Timocului, fiind timp de câţiva ani cassierul ei, pentru care a dat dovadă de cea mai scrupuloasă grije în administrarea unei averi obşteşti şi de cea mai integră cinste în mânuirea unor fonduri, al căror unic ţel îl ştia şi pentru care şi-ar fi dat ultimul său ban, dacât să fi ştiut că a trecut cu o centimă în deficitul unei casse al cărei titular era. Exemplu rar în muncă, în cinste şi în bunătate. De aceea încrederea ce i se acorda nu era desminţită întru nimic".

In al 7-lea an. — Revista Timocul, cu acest număr, intră în al şaptelea an de apariţie. Deşi timpurile sunt turburi, nu credem că idealul pentru care luptă nu se va realiza. Dar şi până atunci, revista are mereu de arătat ce avem în primejdie, ce putem salva, pentru a nu ne vedea *huliţi* de urmaşi, cărora nu le putem lua libertatea de a ne judeca·

TIMOCUL

REVISTĂ DE LUPTĂ NAȚIONAL-CULTURALĂ

Redactor: FLOREA FLORESCU

Inscrisă la Trib. Ilfov No. 400/1938, S. I. Com.

REDACȚIONALE ŞI ADMINISTRATIVE:

- Depozitul şi Administrația la Oficiul de Librărie, Str. Carol, 26, Bucureşti.

- Manuscrisele, cărțile pentru recenzat şi tot ce priveşte redacția se trimit pe adresa: FLOREA FLORESCU, Str. Fluerului, 25, Scara B, Etaj II, Bucureşti.

- Tot ce priveşte administrația societății Timoc, se trimit pe adresa: ANDREI I. ANDREI, Strada Octav Cocorăscu Nr. 84, Bucureşti IV.

- Abonamente:

Studenți, elevi, colonişti . . .	100 lei
Particulari	150 „
Societăți particulare . . .	500 „
Instituții de Stat şi străinătate .	1000 „

PREȚUL 20 LEI

Tip. „Fântâna Darurilor", 13 Septembrie, 74 — Bucureşti